

Nori Fautuotis, Bet Pamiš-
ta Hitlerį.
Kun. Končius ir Ponia De-
venienė.
Jam Vieno per Mažai.
Isakymas, Kurio Nesu-
širvydas Klaida. [lauks.
Rašo A. BIMBA

Darbo Žmonių
Dienraštis
Kaina \$7.00 Metams
Užsieniuose \$9.00
Brooklyne \$8.00
KOPIJA 5c

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ—LIBERTY
The Only Lithuanian Daily
in the Eastern States.
427 Lorimer Street,
Brooklyn 6, N. Y.
Telephone: Stagg 2-3878

No. 298

★ ★ ★

Brooklyn, N. Y., Antradienis, Gruodžio-Dec. 23, 1947

★ ★ ★

Metai XXXVII. Dienraščio XXIX.

MASKVA TVIRTINA, JOG MARSHALLO PLANO BRANDUOLYS --- KARAS

**Sako, Bilionais Dolerių Vakarinė Vokietija Bus Verčiama
Jungtinių Valstijų Kolonija ir Kariniu Arsenalu**

London, gruod. 22. — Maskvos radijas pareiškė, jog Trumano - Marshallo plano "branduolys yra karas." Tas planas, girdi, tik pridengtas skraiste pagalbos vakarinei Europai. Tam Trumanas reikalavo, kad kongresas paskirtų 17 bilionų dolerių ketveriems metams. Tatai primena Hitlerio - Schachto ketverių metų planą, kuriuom naciai pasirošė Antrajam pasauliniam karui, kaip sakė Maskvos radijas.

"Jungtinių Valstijų ketverių metų programa siekia atgaivinti sunkiąją Vokietijos pramonę, karinę

jos jėgą, — tęsė Maskvos radijas. — Norima atskelti vakarinės Vokietijos sritis ir paversti jas amerikinių monopolijų kolonija. Tatai patvirtina ir pačių Amerikos valdininkų (Trumano - Marshallo) paskutinės kalbos.

"Didesnįjį tų pinigų dalis skiriama Vokietijai, bet ne tam, kad įkurt demokratines valstybes vienybę ar atgaivinti civilę jos pramonę. Marshallo planas ir Amerikos bilionai bus vartojami, kad paverst vakarinę Vokietiją arsenalu amerikinės ekspansijos" (svetimų kraštų užvaldymo).

KATALIKŲ KUNIGAI ŠAUKIA AMERIKOS ARMIJĄ CHINIJON

Hankow, Chinija. — New Yorko Times korespondentas Lieberman kalbėjosi su vokiečių katalikų misionieriais apie tai, kokios pagalbos reikėtų Čiang Kai-šeko valdžiai, kad ji galėtų sumušti chinų komunistus. Misionierių kunigas Brockmüller atsakė: "Tam reikėtų pačios Amerikos armijos."

Bevinas Ragina Duot Mar- shallo Planui Visus 17 Bilionų Dolerių

London. — Užsieninis Anglijos ministras Bevinas ragino Amerikos kongresą skirti visus 17 bilionų dolerių vakarinei Europai pagal Marshallo planą. Pasak Bevinio, jeigu vakarinė Europa nebūtų gana sustiprinta prieš komunizmą, tai "karas (prieš Sovietus) išsivystytų tūkstančius kartų daugiau."

Pola, Jugoslavija. — Keturi katalikų vienuolyno kunigai prisipažino teisme, kad jie šnipinėjo svetimai valstybei prieš Jugoslaviją.

AMERIKONŲ GENEROLAS SUSITUOKĖ SU CHINE

Shanghai, Chinija. — Amerikono generolas Claire L. Chennault, buvęs "Lekiančiųjų Tigru" komandierius, susituokė su chine laikraštininke - reportere Anna Chan. Karo metu gen. Chennault išgarsėjo kaip jankių smarkuolių lakūno vadovas prieš japonus. Tuos lakūnus patys chinai praminė "Lekiančiais Tigrais."

Gen. Chennault yra 57 m. amžiaus, o naujoji jo žmona virš 30 metų. Jis yra persikėjęs su pirmąja žmona, su kuria prigyveno 8 vaikus. Penki jūdvių sūnūs taip pat dalyvavo karo frontuose.

Maskvos radijas sakė, vis daugiau jankių atsiunčiama Austrijon.

Lietuvių Kultūrinio Centro Reikalai

**SEKAMAS LAISKUTIS TURĖTŲ PATARNAUTI
GRAŽIAUSIU PAVYZDŽIU:**

"Gerbiamieji: Aš jau esu pirkęs Lietuvių Namų Bendrovės šėrą. Bet čia prisiūnčiu šėkį ant \$52.80. Tai bus pagerbimui atminties mano sūnaus Alfredo Krasnicko, kuris savo gyvybę paaukojo pereitam kare už geresnę ateitį visos žmonijos. Jo atminčiai aš paperku po vieną šėrą jo sūnams Viktorui Krasnickui ir Frank M. Krasnickui. Likusius paaukoju Laisvės. Draugiškai, Ona Šalčiūtė, po vyru Krasnickienė, So. Coventry, Conn.

Prašome visus Kultūrinio Centro prietelius tuojau atsileipti ir suteikti finansinės paramos, pasiperkant Lietuvių Namų Bendrovės šėrų bei suteikiant paskolų. Sekami asmenys prisidėjo:

ŠĖRAIS

Louis ir Mille Tvaska, Luther, Mich.	\$100.00
Jennie Matusa, Trenton, N. J.	50.00
John Matusa, Trenton, N. J.	50.00
Katryna Vaicekaskas, Binghamton, N. Y.	25.00
Brian Joseph Vaicekaskas, Binghamton, N. Y.	25.00
John Vaicekaskas, Binghamton, N. Y.	25.00
Joe ir Mary Grayson, Summit, N. J.	25.00
Ted ir Venera Raklow, Summit, N. J.	25.00
Ona Stonienė, New Kensington, Pa.	25.00
Petras ir Agota Norkus, San Francisco, Calif.	25.00
Victor Krasnickas, So. Coventry, Conn.	25.00
Frank M. Krasnickas, So. Coventry, Conn.	25.00
A. Usevag, New York, N. Y.	25.00
Albert Morris, Brooklyn, N. Y.	25.00
ALDL 153 kuopa, San Francisco, Calif.	25.00

Visais reikalais rašykite:
LITHUANIAN BUILDING CORPORATION
427 Lorimer Street, Brooklyn 6, N. Y.

CHINŲ KOMUNISTAI UŽĖMĖ DAR VIRŠ 20 MIESTŲ

San Francisco. — Chinų komunistų radijas pranešė, kad per savaitę jie sunaikino daugiau kaip 15,000 Čiang Kai-šeko kariuomenės ir užėmė virš 20 miestų Honano provincijoje, vidurinėj Chinijoje.

Nanking. — Chinų komunistai puola Mukdeno priemiesčius, Mandžurijoje.

Hankow, Chinija. — Nors

Čiang Kai-šeko tautininkai turi didesnę armiją, negu komunistai, vidurinėje Chinijoje, bet komunistai ima viršų, nes juos remia valstiečiai. Liuterionų misionierius kun. oJhn I. Benson sakė: "Komunistų kariuomenė gerai išlavinta ir gražiai užsilauko. Kuomet jie ateina į kaimą, tai pirmiausiai duoda maisto alkanėms žmonėms."

Jungtinių Valstijų Lėktuvus Pralenkes Garso Greitį

Washington. — Raketinis Amerikos lėktuvas Bell XS-1 skrido greičiau už garso, kaip rašo Aviation Week žurnalas. Šį lėktuvą vairavo kapitonas Charles Yaeger. Karinė vyriausybė — ketvirtąjį tėvo algos, dviem — trečdali, o daugiau kaip dviem — pusę algos.

Palestina. — Skerdynėse tarp arabų ir žydų žuvo dar 10 žmonių.

Aviation Week, tas lėktuvas skrido 40,000 iki 70,000 pėdų aukštyje nuo žemės. Taip smarkiai jį nešė perkaitintos dujos, švirkšdamos pro lėktuvo uodegą. Kada lėktuvas siekia garso greitį, tai susiduria su vadinama "oro siena." Tačiau oras jau nepaspėja prisiskirti, ir lėktuvas tenka režtė režti kietai susistūmusį orą. Paprastieji lėktuvai dėl to sulūžta.

AREŠTUOTAS GHAVAM, IRANO EX-PREMJERAS, PASINEŠES AMERIKON

**Minia Grūmojo Užmūšt Ghavamą; Valdžia Uždarė Jo Neva
Demokratinis Laikraščius ir Kitus Tokius Centrus**

Teheran. — Buvęs Irano premjeras Ahmad Ghavam mėgino lėktuvu pasprukti į Jungtines Valstijas, bet tapo areštuotas, kaip praneša United Press. Minia, sugužėjus lėktuvų aikštėn, grūmojo jam pagaliais ir šaukė: "Mirtis Ghavamui!" Buvo pašaukta kariuomenė, kuri ir išvaikė minią.

Kaltinimai prieš Ghavamą dar nepaskelbti. Juos svarstys Irano seimas.

Dauguma Ghavimo ministrų pasitraukė gruod. 4 d.: nesutiko su jo namine politika. Gruod. 10 d. seimas pareiškė jam nepasitikėjimą.

Teigia, Kad Amerika Įsakė Skaldyt Francūzų Unijas

Paryžius. — Dešiniųjų francūzų savaitraštis Soir ir komunistų dienraštis Humanite rašo, jog Leon Jouhaux su savo bendrais socialistais, pagal Amerikos patvarkymus, pasimojo suskaldyt Generalę Darbo Unijų Konfederaciją. Nes žymieji jos vadai — komunistai. Tie laikraščiai įvardina Wm. Bullittą ir kitus, girdi, Amerikos valstybės departamento agentus.

Prem. Stalinui Suėjo 68 Metai Amžiaus

Maskva. — Praeitą sekmadienį sukako premjerui Stalinui lygiai 68 metai amžiaus. Dabar, kaip ir per kelis paskutinius metus, pagal paties Stalino norą, nebuvo ruošiami jokių iškilnių dėl jo gimtadienio.

Tą pačią dieną Stalinas vėl buvo vienbalsiai išrinktas Maskvos Sovieto nariu. Vietiniai rinkimai įvyko penkioje iš 16-kos Sovietinių Respublikų.

10,000 GINKLUOTŲ ARABŲ SUSIBŪRĖ KARAN PRIEŠ ŽYDUS

Jeruzalė, gruod. 22. — Pranešama, kad 10,000 ginkluotų arabų jaunuolių susitelkė Nablus srityje karui prieš žydus Palestinoje. Tame skaičiuje esą savanorių iš arabiškų šalių. Anglų kariuomenė sakosi "negalėsianti" jų suvaldyti.

ma, todėl Ghavamą buvo priverstas rezignuoti.

Praeitą sekmadienį seimas nominavo Inbrahimą Hakimi ir dr. Mohammedą Mossadeghą ir premjerus, taip kad karalius (šachas) Riza Pahlevi gali pasirinkti vieną ar kitą.

Ghavamą buvo neva demokratinės partijos vadas. Jo valdžia sutriuškino demokratinę iraniškojo Azerbaidžano savivaldybę. (Prieš Azerbaidžaną jis pavartojo ypač žandarmeriją, kurią komanduoja amerikonas generolas Schwartzkopfas.) Ghavamą buvo pasirašęs sutartį, leidžiančią Sovietam išvystyti žibalo pramonę šiauriniame Irane; bet jis delsė laukdamas, kad seimas atstestų tą sutartį. Tame jis klausė Amerikos ambasadoriaus patarimo. Ghavamą taip pat davinėjo skundus prieš Sovietų Sąjungą, kad, girdi, negana greitai ištraukiama sovietinė kariuomenė iš Irano.

Opozicinės partijos rėmė tokia užsienio Ghavamo politika ir tik naminiais klausimais jam priešinosi. Tos partijos praeita savaitę sukurstė riaušinius, kurie užgrobė Ghavimo neva demokratų laikraščius ir jo organizacijų centrus. Gruodžio 13 d. Ghavamo priešininkai peiliais sužeidė du seimo narius, kaip Ghavamo draugus.

Valdžia praeitą sekmadienį uždarė laikraštį "Atas" ir įsakė areštuoti jo redaktorių. Tai todėl, kad tas laikraštis rašė, jog Iranui grėsia padalinimas į dvi "intakos sritis" (tarp Amerikos ir Anglijos); kartu jis įspėjo, kad Iranui grūmoja karinės diktatūra, "tautos pavergimas ir sutrempimas."

ATIDETAS TELEGRAFISTŲ STREIKAS 50 DIENŲ

Washington. — Telegrafistų ir Western Union kompanijos atstovai pavedė savo ginčą spręsti taikymo komisijai, ir streikas tapo atšauktas iki 50 dienų. Federacinė Telegrafistų Unija iš pradžios skelbė streiką, pradedant nuo šio ant-radienio.

Taikymo komisija susidės iš trijų asmenų — kompanijos atstovas, unijos atstovas ir valdžios narys. Juos paskirs Cyrus S. Ching, direktorius Federalės Taikymų Įstaigos. Komisija tirs faktus apie kompanijos pelnus ir darbininkų algas ir spės, ar kompanija galėtų pakelti tiems uždarbi 15 nuosimčių, kaip telegrafistai reikalavo.

ORAS. — Būsią nešalta.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.

Every day except Sundays and Holidays
Established April 5, 1911

427 LORIMER STREET, BROOKLYN 6, N. Y. — Tel. STagg 2-3878

President, GEORGE KURATTIS; Sec.-Treasurer, NICK PAKALNISKIS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	\$7.00	Canada and Brazil, per year	\$8.00
United States, per 6 months	\$3.75	Canada and Brazil, 6 months	\$4.00
Brooklyn, N. Y., per year	\$8.00	Foreign countries, per year	\$9.00
Brooklyn, N. Y., per 6 months	\$4.00	Foreign countries, 6 months	\$4.50

Entered as second class matter March 11, 1924, at the Post Office at Brooklyn, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

Generolo Wedemeyer Raportas Apie Chiniją

Gen. Wedemeyer buvo pašauktas pasirodyti Senato komisijoje ir papasakoti savo patyrimus Chinijoje, kurio jis buvo specialiai prezidento Trumano pasiūstas. Wedemeyer pasakė, kad visko apie Chiniją pasakyti komisijai jis negali ir kad komisija neprivalo jį verstį pasakyti daugiau, negu jis nori. Jis sako, kad jis yra išdavęs platų raportą su patarimais prezidentui Trumanui ir sekretoriui Marshall, kurie yra jam įsakę niekam daugiau to nepasakoti ir savo raportą užlaikyti didžiausioje slaptystėje.

Tačiau nesunku to jo raportą turinys atspėti. Komisijoje generolas pareiškė, kad Amerika turi be jokio atidėliojimo ir susilaikymo remti Chiang Kai-sheko režimą — remti ne tik doleriais, ne tik pramonės ir žemės ūkio produktais, bet ir ginklais! Tame savo raporte prezidentui ir sekretoriui gen. Wedemeyer veikiausiai patiekė tos siūlomos paramos smulkmenas. Tai slaptystė, kuri jau seniai nebėra jokia slaptystė. Argi mūsų vyriausybė neremia Chiang Kai-sheko? Argi ji nėra jam davus ginklų, dolerių ir produktų? Dabar tik planuojama tą paramą padvigubinti arba patrigubinti.

Gen. Wedemeyer tą paramą Chiang Kai-sheku remia tuo supratimu, kad jis geriausia kovojas prieš komunistą. Kad jis kartu kovoją ir prieš Chinijos žmones, tai, suprantama, generolui neapeina. Wedemeyer dar pridūrė, kad Chiang Kai-shekas esąs labai įsisingas ir nuširdus žmogus.

Tai tik reiškia, kad mes nepasitikime Chinijos demokratija ir nepalikame jai teisės spręsti savo ateitį. Tai yra pripažinimas, kad Chiang Kai-shekas neturi Chinijos žmonių pasitikėjimo, jeigu jam reikalingi mūsų ginklai pasilaikymui diktatoriumi.

Chiang Kai-shekas pralenkė Hitlerį ir Mussolinį. Anie du „amžina atilsį“ diktatoriai bent jau tiek buvo geresni, kad jie neturėjo drąsos tiesioginiai prašyti Amerikos ginklų sutruškinimui savo liaudies. Jie namie susirado jėgų savo viešpatavimo išlaikymui. Chiang Kai-shekas gi turi daug geresnes akis ir ne tik prašo, bet ir reikalauja ginklų-kovai su savo žmonėmis. Gen. Wedemeyerio kalba Senato komisijoje yra Chiang Kai-sheko žodžiais. Jo lūpomis kalbėjo Chinijos diktatorius ir prašė skubintis su ginkluota parama.

Turime „Planą“ Ir Turime Kaštus

Veltui Amerikos žmonės ištroškusiai laukė takso naštos palengvinimo. Kaip dabar dalykai stovi, tai veikiausiai apie tai ne sapnoti nebegalima dar kelis metus.

Prezidentas Trumanas patiekė Kongresui galutinai suformuluotą „Marshall Planą“. Iki 1951 metų mes turime išleisti vakarų Europos šalims septyniolika milijonų dolerių (\$17,000,000,000) Per ateinančius penkiolika mėnesių planas mums kaštuos \$6,800,000,000!

Kad Kongresas šias sumas paskirs reguliariškoje sesijoje, kuri prasidės sausio mėnesį, beveik netenka abejojti.

Europos Darbininkų Eilių Skaldytojai

Tai, ko buvo su baimė tikėtasi, šiandien pildosi gyvenime. Iš Paryžiaus atėjo žinia, kad ten jau prasidėjo Francūzijos Darbo Unijų Konfederacijos skaldymas. Iš jos tarybos rezignavo grupė socialistų — penki nariai. Jų prysakyje stovi senas unijų veikėjas Leon Jouhaux. Atskilusiai grupei ir jos žygiui palaiminimą suteikė Francūzijos Socialistų Partijos vardu Leon Blum. Jis pareiškė, kad toji socialistų grupė puikiai padarė pasitraukdama iš Konfederacijos ir pradėdama organizuoti naują Konfederaciją. Be to, jis pasakė, kad senoji Konfederacija su šešiais milijonais narių turi būti sutriuškinta, nes jai vadovauja komunistai.

Panašios kalbos ateina ir iš Romos. Ten irgi, atskilusioji Socialistų Partijos dešinioji grupė su Saragat prysakyje esanti pasirusošs suskaldyti Italijos Darbo Unijų Konfederaciją.

Šitam socialistų skaldymo darbui ne tik pritars, bet dar jį karštai parems Amerikos Darbo Federacija. Jau seniai Federacija siuntinėjo Europon agentus ir įkalbinėjo savo vienminčiams Italijoje, Francūzijoje ir kitose šalyse stengtis paimti unijų judėjimą savo kontrolėn, arba, jeigu tas nepavyktų, jį suskaldyti. Tam reikalui Federacija yra paskyrus milijonus dolerių.

O, žinoma, nereikia nė kalbėti, kad tose šalyse kapitalistinės valdžios skaldytojus ne tik remia, bet ir finansuoja.

Kiek tiems skaldytojams pavyks iš senųjų federacijų narių ištraukti ir suburti į savo federacijas, dabar dar sunku pasakyti. Francūzijoje gali jiems geriau pavykti pasiekti savo tikslą, nes ten, kaip jau sakėta, visa Socialistų Partija tą skaldymą inspiruoja ir vadovauja. Italijoje jiems bus šiek tiek sunku. Tiesa, Italijoje skaldytojai turi savo pusę de Gasperi vyriausybę ir dešiniųjų socialistų grupę, bet ten išvien laikosi Socialistų Partija ir Komunistų Partija. Kol tos partijos pajėgia palaikyti bendrą frontą, tol, suprantama, darbo unijų judėjimui didelio pavojaus iš skaldytojų pusės nesusidaro.

Kas Ką Rašo ir Sako

SLAVAI ARGENTINOJE

Žinių agentūra ONA skelbia, jog Argentinoje prieš šešerius metus įsikūrė ten gyvenančių slavų sąjunga — Union Eslava de la Argentina, — kuri, girdi, šiandien esanti toje sąlyje Tarybų Sąjungos įsigalėjimo priešakinio būrio.

Iš viso, pasak pranešimo, Argentinoje gyvena 300,000 slavų kilmės žmonių, kurie dalosi šitaip: 70,000 jugoslavų, 80,000 ukrainiečių, 50,000 čekoslovakų, 40,000 lenkų, 5,000 bulgarų, na, ir 30,000 lietuvių.

Ukrainiečiai esą artimiausi Tarybų Sąjungos šalininkai; o tarp lenkų ir lietuvių „įvyko skylimas.“

Kaip matome, čia sumaišyta slavai ir neslavai, — lietuviai, kiekvienam žinoma, nėra slavų kilmės ir joks skylimas tarp jų ir lenkų įvykti negalėjo, nes jie niekad nebuvo susijungę.

Kalbant apie lietuvių ir lenkus, galima tiek sakyti: progresyviai abiejų šitų tautybių žmonės šiandien tegali pilnai draugiškai sugyventi, — juos faktinai pats gyvenimas verčia draugiškai sugyventi, kadangi abiejų tautybių reakcininkai jau prieš kelerius metus susivienijo kovai prieš progresą, — prieš Tarybų Sąjungą ir demokratine Lenkiją.

Toliau agentūros ONA korespondentas žymi, jog Brazilija, Argentina, Čilė ir Paragvajus neužilgo gali sudaryti bendrą frontą prieš komunistus, o tuomet, girdi, būsią nekaip ir ten gyvenantiems slavams.

Visokių baubų, visokių gaudinimų išgalvoja komercinės spaudos bendradarbiai!

KUNIGAİKSTYTĖS BARBOROS NELAIMĖS

Brazilijoje išsidinėjančiam laikraščiu „Ziniose“ skaitome:

Del politinių nesantaikų Lenkijoje kunigaikščiai Sanguskai apleidė savo pilį ir kartu su 3 metų dukyte Barbora persikėlė į Braziliją. Čia atsivėžė ir dalį savo šeimos brangenbių, tarp kurių ypač brangūs ir aukštos istorinės vertės buvo tradiciniai Sanguskų šeimos papuošalai: penkis didelės spilkos, nusagstytos deimantais, rubiniais ir perlais, brangios auksos plunksnos, pieštukai, laikrodžiai, du „pendentif“ papuošti stambiais briliantais, plati senobinė, deimantais nusagstyta, platinos apyrankė ir daug kitų auksinių ir platininių deimantais ir perlais papuoštų daiktų, kurių vertė siekia daugiau negu milijoną kruzeirų.

Kun. Barboros tėvas Brazilijoje netrukus mirė. Jos motina Vanda, kuri buvo iš senos garsios lietuvių didikų giminės, ištėkėjo už tūlo Roman, bet ir ji neilgai tegyveno. Visas kun. Barborai paliktas kraštis, buvo pavestas jos tėvo reikaly vedėjui Archil Bek ir jo žmonai Sofijai Jedigaroff, kaip Barboros globėjams, saugoti iki kunigaikštystės ateis į metus.

Tuo tarpu kun. Barboros Sanguska, dar jauna mergiotė, leidosi keliauti po pasaulį. Vazinėjo iš vienos šalies į kitą. Afrikoje, Belgų Kongoj, ji susipažino su inžinier. Quartier, jį pamilo ir susituokė. Ištėkėdama atsisakė kunigaikštystės titulo ir senos Sanguskų pavardės. Ji tapo paprasta dona Barbara Quartier. Būdamą turtinę, gražią ir mylimą, dona Barbara

Quartier, tęsė dar kunigaikštystėje esant pradėtas keliones. Ir, atrodo, kad piniginiai jos reikalai pablogėjo, nes vos tapo pilnametė, tuoj atvyko į Braziliją ieškodama jos tėvų jai palikto kračio...

Šį kartą laimė nėra jai palanki. Buvę jos globėjai višai išsiisukinėja ir brangenbių buvusiai kunigaikštystei, jų auklėtinei, negažina. Barboros Quartier kreipėsi į teisumą, kuris turės spręsti senos lietuvių giminės brangių papuošalų likimą. Atrodo, kad byla bus paini: Barboros globėjai pristato jos laiškus ir visokias sąskaitas, jos parašytas dar vaikystės metu, o vienintelis asmuo, kuris galėtų įnešti bent kiek šviesos, kunigaikštystės patėvis P. Roman taip pat keliauja kažkur po pasaulį.

Kaip matome, nieko sau, įdomi istorija. Bet kitko, ji parodo, kaip ponai eikvoja turtus. Turime atsiminti, jog Sanduskai, bėgdami iš Lenkijos, išsivežė ne savo uždirbtus, bet darbo žmonių jiems sukrautus turtus. Atbėgę Brazilijon, tuos turtus prašvaistė, išėikvojo.

Šiandien šimtai, o gal tūkstančiai, lenkų „didikų“ yra pabėgusių iš Lenkijos ir nemažas jų skaičius išsigabeno daugiau turtų, negu „lietuvių giminės“ Barboros su savo tėvais.

Šiandien tie lenkai „didikai“ emigrantai trankosi po pasaulį ir švaisto lenkų tautos turtą. Eikvodami, jie visai pšmeizžia demokratine, naują Lenkiją, dar vis turėdami vilties kada nors grįžti ir ten išnaudoti darbo žmones, kaip seniau. Žinoma, jie to nepasiekis.

ARMENŲ ANGLISKAM LAIKRAŠČIUI 2-JI METAI

Kaip jau ne sykį mūsų dienraštį buvo minėta, amerikiečiai armėnai leidžia savo savaitraštį anglų kalboje — „Armenian Tribune.“ Tai gyvas ir įdomus laikraštukas. Kiekvienas, ne skaitas armėniškai, bet noris susipažinti su padėtimi tarybinėje Armėnijoje ir su amerikiečių — armėnų gyvenimu Amerikoje, gali čia rastį įdomių žinių.

1948 m. sausio 3 d. „Armenian Tribune“ minės savarakių dvejų metų sukaktį ir ta proga viena laikraščio laida išeis padidinta.

Maskva. — Sovietų premjero pavaduotojais tapo paskirti V. A. Mališev, važiuotės mašinų pramonės ministras, ir L. M. Kaganovičius.

Laisvės Vajus

Jau buvo priminta, kad yra reikalavimų Laisvės vajų gavimui naujų skaidytojų prailginti. Paskutinėm dienom gavome daugiau pareikalavimų prailginti. O kad užbaigt su sausio 1 d., niekas dar neįreikšavo.

Šiuom reikalų, kaip ir visais svarbiais reikalais, norime būti pilnai demokratiški. Norime išgirsti visų vajininkų nuomones apie vajaus prailginimą. Buvome sugestavę, kad prailginti iki pabaigos sausio mėnesio, 1948 metų. Prašome visų vajininkų pranešti Laisvės Administracijai, ką manote apie vajaus prailginimą.

Kaip vajininkai pasisa-

Anna Louise Strong Apie Chiniją

Amerikos rašytoja Anna Louise Strong lankėsi Šiaurinėje Chinijoje ir pateikė svarbių davinį apie demokratine dalį Chinijos, kuri jau yra laisva nuo ponų ir imperialistų jungo. Su pažindinimui skaitytojų, mes paduosime jos mintis.

Nuo Mongolijos iki Gultonų Jūrų, nuo Tarybų Sąjungos sienos iki Yangtze upės yra nauja Chinija, — rašo ji. Ši nauja Chinija gimė kovoje prieš Japonijos imperializmą ir apsigynė su Mandžurijos liaudimi kovai už geresnį ir laiminęsnį gyvenimą. Tai nauja, demokratinė Chinija, kur valdžia yra darbininkų, valstiečių ir demokratinės inteligentijos.

Didelį plotą šios naujos Chinijos tik kelios vietos pereina, kaip kokios juostos, išilgai gelžkelių senosios Chinijos, priešakyje su gen. Chiang Kai-sheku, likučiai. Bet neivienos gelžkelių generolas Chiang Kai-shekas negali naudoti, nes partizanai nepertraukiančiai puola.

Naujoji Chinija turi apie 140,000,000 gyventojų, tai yra tiek, kiek Jungtinės Valstijos Amerikoje. Naujoje Chinijoje 60,000,000 darbsčių chinų valstiečių, kurie pirmiau baisiai buvo išnaudojami ponų ir kapitalistų, dabar turi savo žemę. Ir jie suorganizavo nuo 2,000,000 iki 4,000,000 kareivių apgynimui savo laisvių ir teisių.

Naujoje Chinijoje yra septynių stambių provincijų vyriausybė. Kiekviena turi savo armiją, bet visos septynios armijos pasiduos vienai bendrai komandai ir sudaro Liaudies Išlaisvinimo Demokratinę Armiją, kurią Amerikoje komercinė spauda vadina „komunistų armija.“

Chinijos komunistai vaidina svarbią rolę, liaudis palaikė juos, nes jų programa yra valstiečių ir darbo žmonių programa. Komunistai iki šiol susilaikė nuo organizavimo vienos vyriausybės, nes jie vengia suskaldymo Chinijos. Jie daug nusileidimų darė generolui Chiang Kai-sheku ir jo pasekėjams, kad tik išlaikyti Chiniją cilybėje. Komunistai ir dabar tiki, kad galų gale demokratija laimės, susidarys koalicinė vyriausybė visai Chinijai.

Niekas negalės nugalėti naujos Chinijos. Japonija buvo galinga, bet ji negalėjo nugalėti liaudies partizanų. Partizanų rajonai dygo vienas po kito ir plėtėsi.

Generolas Chiang Kai-shekas su reakcija jau dvidešimt metų „naikina komunistus“; to pasekmės visi matome.

Jis, gavęs iš Amerikos karinę pagalbą tankais, lėktuvais, gausiai nauja karo technika puolė demokratinės Chinijos rajonus. Komunistai žinojo, kad jų priešas geriau organizuotas ir ginkluotas, kad Amerikos karo laivai ir orlaiviai permeta generolo Chiang Kai-sheko armijas. Komunistai pasitraukė iš daugelio miestų. Bet jie sudarė tokias sąlygas, kad pergalingos generolo Chiang Kai-sheko armijos atsidūrė pačios iš visų pusių lėktuvų ir naikintuvų. Tik per metus laiko generolas Chiang Kai-shekas neteko 150 generolų, tūkstančių oficerių, milijono kareivių ir daugybės ginklų ir amunicijos. Dabar jis jaučiasi daug silpnėjęs, o Naujoji Chinija daug galingesnė.

Kada Japonija užpuolė Chiniją, tai komunistų valdžia buvo mažame plote. Komunistai stojo į bendrą frontą karui prieš Japonijos imperialistus. Jie organizavo partizanų karą. Jų įtaka išaugo.

1938 metais į Hopeh provinciją atvyko komunistų organizatorius su 800 kovūnų. Į metus laiko jo armija jau sudarė 20,000 kovūnų prieš Japoniją. Kodėl? Todėl, kad jis mokėjo išaiskinti liaudžiai, ką reikėtų Japonijos pergale, numaskavo japonų sėbrus ir liaudis apsigynė apie jo būrį. Taip įvyko ir kitose provincijose.

Generolas Chiang Kai-shekas ir laike karį prieš Japoniją puolė komunistus ir darbo liaudį. Jis, ponai ir kapitalistai bijojo demokratinės liaudies. Reakcija laikė apie 1,000,000 geriausios savo armijos komandoje 50 generolų prieš komunistų ir partizanų jėgas. Chinijos liaudis tą matė ir suprato, ką tas reiškia.

Kada Sovietų Sąjungos Raudonoji Armija ištaškė geriausias Japonijos armijas Mandžurijoje ir Korėjoje, tai Japonijos generolai nusigando Chinijoje, nes suprato, kad jų viešpatavimui atėjo galas. Jie siekė tuoju pasiduoti partizanams. Bet generolas Chiang Kai-shekas įsakė japonų generolams nepasiduoti partizanų ir komunistų vadovaujamoms chinų armijoms. Jis įsakė japonams laikytis iki to laiko, kol Amerikos lėktuvai pristatys generol. Chiang Kai-sheko armiją. Jis bijojo, kad japonų ginklai nepatektų Chinijos valstiečių ir darbininkų partizanams. Ir vietomis net metus laiko po Japonijos kapituliacijos japonų garnizonai laikė miestus. Tokis generolo Chiang Kai-sheko pasielgimas parstatė jį liaudies akyse, kaip juo liaudies priešą ir užsienio agentą.

Kaip žinome, komunistai sutiko pripažinti centralinę nedalyvaujančių jau gavo vyriausybę, tik reikalavo prasiųlinti atvirus liaudies priešus, įtraukti į koalicinę vyriausybę visų demokratinų partijų atstovus, prame į šalį demokratinius rinkimus.

Generolas Chiang Kai-shekas, akstinamas iš užsienio, nesutiko ir pradėjo karą prieš demokratine Chiniją. Jis sakė, kad su pagalba modernišku Amerikos ginklų ir du-tris mėnesius, o daugiausiai į pusę metų „apsidirbs su komunistais.“ Prabėgo metai ir pusė naminio karo ir matome pasekmes. Jo valdžia yra susmukimo padėtyje, laikosi tik su užsienio pagalba.

Chinijos Liaudies Išlaisvinimo Demokratinės Armijos vadai pasirodė ne vien gabūs karo lauke, mokėjo nualinti skaitlingesnes ir geriau apginkluotas priešos armijas, bet ir sugubus organizatoriai. Generolo Chiang Kai-sheko kareiviai, patekę į nelaisvę, tuoju supažindinami su faktais, dėl ko eina karas. Kiekvienas belaisvis kareivis kviečiamas papasakoti, ką jis pergyveno, kokius vargus kentėjo. Generolo Chiang Kai-sheko kareiviai yra arba valstiečiai, arba darbininkai. Vieni jų po prievarta mobilizuoti, kiti buvo apgavimo keliu į armiją įtraukti.

Po savaitės laiko su jais pasikalbėjimui jiems sako: „Jūs nelaisvę pasibaigė. Jeigu norite grįžti į namus, tai mes jums padėsime tą padaryti, net ir pinigų kelionei duosime. Eikite! Bet jeigu norite išgelbėti Chiniją, norite, kad darbininkams ir valstiečiams būtų lengviau, tai stokite į mūsų armiją. Belaisvių mes ne laikome, nes būtų tik apsunकिनimas.“ Ir masės belaisvių stoja į Naujos Chinijos demokratine armiją. Vietomis net ištisi pulkai generolo Chiang Kai-sheko armijos pereina į liaudies pusę. „Jie puikūs kareiviai“, sakė komunistai generolai apie buvusius generolo Chiang Kai-sheko kareivius. „Jie moka vartoti amerikoniškus ginklus ir žino, kodėl eina naminis karas Chinijoje.“

Sausio mėnesį, pasikalbėjime su Anna Louise Strong, Liaudies Armijos komandierius generolas Pen The-Hay sakė: „Dar nebuvo pasaulinėje istorijoje tokio įvykio, kad armija vyriausiai papildytų save rekrutais ir ginklais iš priešos armijos eilių. O Chinijoje taip yra. Mūsų armiją ginkluoja užsienis per generolų Chiang Kai-sheko armiją.“

Liaudies Išlaisvinimo Demokratinės Armijos vadai pilnai įsitikine, kad nepaisant, kiek generolas Chiang Kai-shekas gaus pagalbos iš Amerikos ir kitur, jis bus sumuštas. Tik ta užsienio pagalba gali prailginti karą, dar daugiau nualinti ša-lį. Todėl Chinijoje net toli nuo komunistų stovi demokratiniai žmonės labai piktinasi Amerikos militarine pagalba generolui Chiang Kai-sheku. Prieš tai pasisakė daugybė mokslininkų, Demokratinė Sąjunga, studentai, inteligentija ir net tili paties generolo Chiang Kai-sheko šalininkai.

V. S.

Šanghai, Chinija. — Cionaitinė laikraštinių Gildija pusiau sumazino popieriaus kiekį dvim amerikony ir anglų laikraščiams; tai todėl, kad šie laikraščiai truputį kritikuodavo Chiang Kai-seko tautininkų valdžią. Šanghaijaus laikraštinių Gildija susideda daugiausiai iš chinų leidėjų.

Chinijos Liaudies Išlaisvinimo Demokratinės Armijos vadai pasirodė ne vien gabūs karo lauke, mokėjo nualinti skaitlingesnes ir geriau apginkluotas priešos armijas, bet ir sugubus organizatoriai. Generolo Chiang Kai-sheko kareiviai, patekę į nelaisvę, tuoju supažindinami su faktais, dėl ko eina karas. Kiekvienas belaisvis kareivis kviečiamas papasakoti, ką jis pergyveno, kokius vargus kentėjo. Generolo Chiang Kai-sheko kareiviai yra arba valstiečiai, arba darbininkai. Vieni jų po prievarta mobilizuoti, kiti buvo apgavimo keliu į armiją įtraukti.

Po savaitės laiko su jais pasikalbėjimui jiems sako: „Jūs nelaisvę pasibaigė. Jeigu norite grįžti į namus, tai mes jums padėsime tą padaryti, net ir pinigų kelionei duosime. Eikite! Bet jeigu norite išgelbėti Chiniją, norite, kad darbininkams ir valstiečiams būtų lengviau, tai stokite į mūsų armiją. Belaisvių mes ne laikome, nes būtų tik apsunकिनimas.“ Ir masės belaisvių stoja į Naujos Chinijos demokratine armiją. Vietomis net ištisi pulkai generolo Chiang Kai-sheko armijos pereina į liaudies pusę. „Jie puikūs kareiviai“, sakė komunistai generolai apie buvusius generolo Chiang Kai-sheko kareivius. „Jie moka vartoti amerikoniškus ginklus ir žino, kodėl eina naminis karas Chinijoje.“

Sausio mėnesį, pasikalbėjime su Anna Louise Strong, Liaudies Armijos komandierius generolas Pen The-Hay sakė: „Dar nebuvo pasaulinėje istorijoje tokio įvykio, kad armija vyriausiai papildytų save rekrutais ir ginklais iš priešos armijos eilių. O Chinijoje taip yra. Mūsų armiją ginkluoja užsienis per generolų Chiang Kai-sheko armiją.“

Liaudies Išlaisvinimo Demokratinės Armijos vadai pilnai įsitikine, kad nepaisant, kiek generolas Chiang Kai-shekas gaus pagalbos iš Amerikos ir kitur, jis bus sumuštas. Tik ta užsienio pagalba gali prailginti karą, dar daugiau nualinti šalį. Todėl Chinijoje net toli nuo komunistų stovi demokratiniai žmonės labai piktinasi Amerikos militarine pagalba generolui Chiang Kai-sheku. Prieš tai pasisakė daugybė mokslininkų, Demokratinė Sąjunga, studentai, inteligentija ir net tili paties generolo Chiang Kai-sheko šalininkai.

Šanghai, Chinija. — Cionaitinė laikraštinių Gildija pusiau sumazino popieriaus kiekį dvim amerikony ir anglų laikraščiams; tai todėl, kad šie laikraščiai truputį kritikuodavo Chiang Kai-seko tautininkų valdžią. Šanghaijaus laikraštinių Gildija susideda daugiausiai iš chinų leidėjų.

V. S.

Šanghai, Chinija. — Cionaitinė laikraštinių Gildija pusiau sumazino popieriaus kiekį dvim amerikony ir anglų laikraščiams; tai todėl, kad šie laikraščiai truputį kritikuodavo Chiang Kai-seko tautininkų valdžią. Šanghaijaus laikraštinių Gildija susideda daugiausiai iš chinų leidėjų.

V. S.

Šanghai, Chinija. — Cionaitinė laikraštinių Gildija pusiau sumazino popieriaus kiekį dvim amerikony ir anglų laikraščiams; tai todėl, kad šie laikraščiai truputį kritikuodavo Chiang Kai-seko tautininkų valdžią. Šanghaijaus laikraštinių Gildija susideda daugiausiai iš chinų leidėjų.

V. S.

Vieningai Dirbkime Savo Tautos Labui

Lietuvių tauta, eidama tarybų santvarkos keliu, smarkiu tempu atsistato, atkuria karo sugriautą savo ūkį ir pramonę, atstato miestus ir sodybas ir tarybinę vyriausybę teikia krašto gyventojams visapusišką paramą, kad jų gyvenimas kuo greičiau pagerėtų, kad jų materialiam ir dvasiniam pasitenkinimui nieko netrūktų.

Mūsų tėvynei pasiūlusius iš po smetoninės priespaudos, nespėjus dar su tvarkyti savo gyvenimą ant naujų socialistinių pagrindų, vokiškojo nacizmo buvo sutrempta ir išdraskyta. Ne tik materialiai jos turtai sunaikinti, bet ir jos liaudis — Lietuvos žmonės dideliam nuostimtyje išžudyti bei išsklaidyti po įvairius kraštus, kame ir dabar nemaža jų dalis randasi „išvietintų“ padėtyje. Kaip dedamos didelės pastangos materialiam Lietuvos krašto atstatymui, kaip rūpinamasi sudaryti geresnes gyvenimo sąlygas Lietuvos liaudžiai, taip, žiūrint į bendrą mūsų tautos atstatymo atkūrimo darbą, yra ir privalo būti siekiama jungti visa lietuvių tautą, jungti Lietuvos liaudį ir jos išėjusius, bendroms lietuvių tautos atkūrimo pastangoms, kad visi lietuviai, kur jie besirastų, praeitiesviiu minčių vedami, darbuotiesi siekiams ir tikslui, kuris yra brangus ir neatmetamas visiems: dirbti savo tautos, savo liaudies gerovei.

Lietuvos liaudis milžiniškomis pastangomis dirba taja kryptimi, ji smarkiais tempais atstato suniokotus Lietuvos miestus, gamybą, steigia plačius mokyklų tinklus, kad mokslo šviesoje ugdžius naująją Lietuvos kartą; dirba, kad Lietuvos žmonės būtų sotūs, apsiręgę ir turėtų pilnai užtikrintą rytojų. Su tomis Tarybų Lietuvos pastangomis pilnai sutinka visa didžiūma užsienio lietuvių, jie pritaria ir stengiasi padėti. Bet ne visi. Už Tarybų Lietuvos rubežių, įvairiose šalyse prisiglaude, buvusieji Lietuvos liaudies skriaudėjai, smetonininkai ir nacių kolaborantai išsiūsoję dirba, kad pakenkus laisvosios Lietuvos pasirinktajai progresyvei santvarkai ir jos vyriausybei. Ir tie Lietuvos liaudies priešai, rasdami prieglaudą ir užtarimą įvairiuose imperialistiniuose sluoksniuose, bando suklaidinti nors dalį lietuvių išeičių, kad atkreiptų juos prieš savo gimtinę, kad tuo pakenkus Tarybų Lietuvai ir sutrukdytų naujo gyvenimo statybą.

Tokia yra šiandieninė padėtis ir kiekvienas lietuvis privalo gerai ją suprasti, kad užėjus tinkama pozicija, kad kiekvienam atveju pasielgtų taip, kaip pridera doram žmogui, siekiančiam savo. kartu ir savo tautos gerovės.

Mes, Arrentinoje gyvenantieji lietuviai, turime neivole mūsų motinai gimtinei. Dabaruma iš mūsų įvyko iš Lietuvos nepanešdami buržuazinės smetoninės priespaudos, kad prisiglaudus svetimoje šalyje ir pelnius didesnę duoną kas-

nį, kad galėjus laisviau gyventi, bet neatsižadėjome savo tėvynės. Mums rūpėjo jos pergyvenimai ir skaudžiai jautėme visas jos bėdas ir nelaimes, kaip lygiai reikėdame džiaugsmą jos laimėjimais. Visi gerai atsimename, koks džiaugsmas tryško iš mūsų širdžių, kuomet 1940 metais Lietuva pasiliosavo nuo ilgus metus ją slėgusių smetoninių pančių; taip pat visi liūdėjome, kuomet įsiveržėlis vokiečiai bandė savo kruvinais batais mindžiojo ir naikino mūsų gimtinės žemę. Ir kuris gi doras lietuvis tuo laiku neajutė neapykantos mūsų gimtinės pavergėjams ir jiems tarnaujantiems pardsavėliams?

Dabar, nedaug laiko praėjus, kuomet žiaurus nacifazizmas likosi nugalėtas ir Lietuva vėl laisva ir atsistato nuo jai padarytų skriaudų, mūsų jausmai taipgi privalo būti su mūsų tėvyne. Jeigu materialiai nedaug jai galime padėti, tai moraliai išreiškiame pilniausį pritarimą. Jeigu Lietuvos miestų, ir kaimų, jos ūkio, fabrikų, mokslo ir kultūrinių įstaigų atstatymas yra atliekamas Lietuvoje gyvenančių mūsų brolių, tai lietuvių tautos vienybimo ir tvirtinimo darbas priklauso visiems lietuviams, nežiūrint kur jie gyventų. Vienybės siekimas, kad atrėmus Lietuvos priešu užmačius gali ir privalo reikštis visuose kraštuose gyvenančių lietuvių tarpe. Ir pirmoje vietoje turi pasireikšti demaskuojant ir išskiriamą iš savo tarpo pardsavėlius naciams grobikams tarnavusius išgamas ir dabar išėjusius mūsų tautos žmeizimo ir skaldymo darba atliekančius asmenis. Lietuvių tauta istoiusi ir norėsvviiu socialistini kelia iš io daugiau neišeis ir visu susipratusių jos sūnių ir dukterų, kurie dar neištautėjo, kurie dar mano karia nors sugrįžti į savo gimtinę, kurie siekia savo tautai — jos liaudžiai laimės gerbūvio, uždavinys yra aiškinti mažiau permatančiams savo tautiečiams apie tikrąjį dalykų stovį, kad visi lietuviai žinotų apie dabartinę Lietuvą, naująją gyvenimą, apie jos liaudžiai suteikiamas plačiausias laisves, apie suteikiamas didžiausias galimybes šviesis, mokslintis ir kilti, apie visiems lygias teises naudotis visomis materialėmis ir moralėmis gerybėmis. Bet kartu su tuo būtina neatlaidi kova su visais mūsų tautos priešais, su smetonizmu isperomis ir nacių buvusiais kolaborantais. Negali būti jokių švelnumų ar nutylėjimo prieš tuos, kurie šmeižia savo tautą. Jiems negali būti vietos dorų lietuvių tarpe.

Mūsų tauta didžiausiame įėgų įtempime darbuojasi, kad atkurus, atstacius suniokotą šalį, kad suvienijus ir paruošus Lietuvos liaudį jos didingai ateičiai. Tame darbe visi geri lietuviai turi savo pareigas ir jas privalo atlikti. Ir mes, šio krašto lietuviai, mūsų kasdieninėje tautinėje kultūrinėje veikloje susirūpinkime kad visi mūsų žingsniai,

Henry A. Wallace atsilankymas kalbėti Atlantoje, Georgia, sulaužė rasinę užtvarką. Trys tūkstančiai baltųjų ir negrų publikos susirinko į baptistų bažnyčią išgirsti Wallace pasmerkiant rasinę diskriminaciją.

TAIP ATRODO

Marshallo planas yra da-
dėckas prie prez. Trumano
deklaracijos. O prez. Tru-
mano deklaracija: naikinti
komunistus ten, kur tik jų
randasi. Gelbėt visas tas
tautas, grupes ir asmenis,
kurie tik prieš komunistus.

Kodėl toks smarkus karas
turi būt vedamas prieš ko-
munistus? Ar jie apvogę
savo tautų žmones, susim-
dami šalies turtus, kuriuos
išvežė kur nors į kitą šalį, o
tos šalies žmonės turi ba-
dauti ir mes, šios šalies pi-
liečiai, turime mokėti tak-
sus ir penėti tuos žmones,
nes, kitaip, jie badu iš-
mirs?

Į šituos klausimus imu
atsakymą iš atstovo Kun-
kel, republikono, iš Penn-
sylvanijos valstijos kongre-
se. Jis inėšė bilių kongresui,
kad būtų padaryta teisė-
statymas, skelbtų visų sve-
tintaučių įvesdintą idėją
turtą šioj šaly.

Tas jo inėsimas, greičiausiai nebus svarstomas
ir netaps įstatymu. Bet y-
ra svarbu, ką astovas Kun-
kel nurodo. Jis nurodo, kad
27 milijonai dolerių yra į-
vestuota svetintaučių šioj
šaly. Iš tos sumos 14 bili-
jonų dolerių yra aukso idė-
lius, o 13 bilijonų taip sau
vadinamu: "short - term
deposits and long - term
stocks, bonds and invest-
ments."

Valdžios raportai nuro-
do, kad šešiolika europiškų
tautų, kurias Marshallas
pasiryžęs gelbėti, nemažiau
kaip su 16 bilijonų dolerių,
jų "demokratiški" piliečiai
turi čionai virš 13 bilijonų
dolerių!

Na, matote, kas apvogę
tas tautas, jų tautų žmones.
Tie vagys, apvogę savo tau-
tas, savo tautų žmones, ra-
do mūsų šalį sau ir savo
turtui saugiausią vietą!

Dabar, kada tie žmonės,
kurie buvo apvogti, pavyz-
džiui: Francijoje, Italijoje,
kovoja už savo gyvybės iš-
laikymą, streikuoja, tai
mūs šalies komercijinė
spauda, radio ir kiti infor-
macijų įrankiai šaukia visa

kad visi mūsų darbai neštų
naudą mūsų tautai, kad
laužytų mūsų priešų pasi-
kėsinimus pakenkti jos pro-
gresui. Tuo turime susirū-
pinti pagrindiniai mūsų or-
ganizuotame darbe, nes tik
taip, atlikime šių dienų
mums statomas pareigas ir
pilnai galėsime jaustis esą
lietuviai, senos ir garbin-
gos, nemiršančios mūsų
tautos sūnūs.

(Argentino "V-bė")

galia, kad Maskvos agentai
ten lermą ir suirutę kelia.
Ten komunistai yra visame
kame kalti!

Atstovas Kunkel sako: iš
paslėptų Francijos piliečių
pinigų dabartiniu laiku bū-
ty galima ne mažiau 800
milijonų dolerių pavartoti
dėl jos piliečių šalpos. Bet
ar bus taip daroma, aš abe-
joju.

Dabartiniu laiku yra la-
bai opi pasaulio situacija, o
ypatingai Europoj ir Azi-
joj. Ten kovos eina visais
garais. Ten net šimtais, o
gal ir daugiau, gyvybių yra
naikinama.

Kodėl? Nejaugį žmonės
ten negali susikalbėti vieni
su kitais be tų žudynių.

Atrodo, kad kurie turi
turtus ir valdo šalį, nežiū-
rint nustoijmo kitų gyvy-
bių, kovoja visokiais bū-
dais, būti valdonais ir ne-
daryti jokių nusileidimų
tiems, kurie dirba, o nieko
neturi, ir reikalauja sau
tinkamesnio gyvenimo, ma-
nydami, kad ir jie yra to
paties Dievo sutvėrimai.

Štai, Chinijoje kovos eina
per ilgus metus. Ten gyven-
tojų yra apie 450 milijonų.
Turčiams ten rojus, o vargu-
oliams — pekla.

Chinijos turčių valdžia
gauna sau pagalbą, net nuo
tokios demokratinės šalies,
kaip mūsų, būk tai dėl pala-
ikymo tvarkos. Na, o prie-
ko gali kreiptis vargšai,
Chinijos nukriaustieji?

Turbūt, tik maldauja prie
savojo dievo.

Indijoje turčių klasė su
Britanijos išmokytais trik-
sais riša religijos klausimą
kovomis. Ten padalino šalį į
du skirtingus tikėjimus. Na,
dabar vieni kitus skerdžia.
O turčiai sau saugiai gyve-
na ir iš tų religijinių kovų
suka sau saugesnį užtikri-
nimą.

Kažin ką sakyti Maižie-
šius, jei jis atsikeltų po virš
2 tūkstančių metų ir maty-
tų, kad jo tautiečiai būtinai,
mirtina kova, bando iška-
riauti teisę grįžti į "Egipto
žemę iš namų nevalios" ir
vėl sau turėti tėvynę?

Kaip dabar atrodo, tai
Mažiešius darbas buvo ne-
reikalingas.

Kažin ar dabar atsiras
toks vadovas, kaip Maižie-
šius, kuris nusausins kelią
per Raudonąją jūrą ir įves
žvdu tautą į "Egipto žemę
iš namų nevalios?"

Žydai kovoja už teisę tu-
rėti savo tėvynę. Ir jie bū-
tinai, kurs nors, turėtų tu-

"TREMTINIAI"

(Šio straipsnio autorius yra
vienas iš tremtinių, kurie atga-
benti Kanadon miško ir ki-
tiems darbams. Jis tremtinius
pažįsta geriau, negu bile kas
iš mūsų — L. B. Red.)

Kadangi Naujienose ir ki-
tuose reakcinių lietuvių laik-
raščiuose spausdinami naujai
atvaziavusiųjų, tiksliau pasa-
kius, atvežtų, "Dievo paukste-
lių," kaip jie patys save pra-
vardžiuoja, straipsniai prie-
senus Kanados lietuvių ir jų
laikraštį Liaudies Balsą, bus
ne pro šalį supažindinti senus
kanadiečius su tais visais "stu-
dentais."

Dauguma iš atvežtųjų per-
sistato "studentais," ar šiaip
"mokytais" žmonėmis, kuriais
sakosi Lietuvoj buvę. Taip,
yra "studentų," bet kur jie
studijavo? Ar ne Kauno IV
forte prie masinių žudynių? Ar ne Panerij miške nekaltus
žmones šaudydami?

Žinoma, tas taikoma ne vi-
siems. Bet daugelis iš jų yra
tik studentai. Yra tokių, ku-
rie Hitlerio gaujoms okupa-
vus Lietuvą norėjo pasidaryti
gerą karjerą ir būti viešpa-
čiais.

Norint tuos jų straipsnius
įvertinti, reikia pirmiausiai
juos pačius pažinti. Yra sako-
ma, jei žmogus ko nors sie-
kia, tai turi tikslą. Tai koks gi
jų tikslas puolant kitos pra-
kraišpos laikraščius?

Jie siekia sudarymo geros
nuomonės apie save juos ne-
pažįstančių žmonių akyse: jie
nori nukreipti skaitytojus tų
laikraščių, kurie gali ką nors
apie jų darbelius parašyti, į
kitą pusę. Jie bijo, kad visu-
menė gali susidaryti vaizdą,
kas juos vertė bėgti iš Lietu-
vos, kur jie paliko savo "gar-
bę" ir turtus, kuriuos daug-
mas susikrovė iš kruvino dar-
bininkų prakaito.

Lietuvon jie negali grįžti
dėl savo nusizėngimų Lietuvos
žmonėms. Už tai jie taip rė-
kia, kad Lietuvoj taip baisu,
taip pavojinga.

Pirmiausiai tu, skaitytojau,
turi susipažinti su jų pergy-
venimais, kurie nėra iš piršto
išlaužti, kaip kad jie yra pra-
tę sakyti.

Kuomet sovietinė armija
įžygiavo į Lietuvą, ją pasitiko
minios darbo žmonių su gėlė-
mis. Nes jie žinojo, kad tik
šitie kariai padės jiems apsi-
saugoti nuo nacių užpuolimo,
atsikratyti nacių draugų iš-
naudotojų, kurie jų prakaitu
jau 20 metų statosi sau rūmus,
važinėja po gražius Palangos
ir Birštono kurortus, gydyda-
mi savo storus pilvus. Už jų
keliones ir visokių balius tu-
rėjo sumokėti smulkus ūkinin-
kas ir darbininkas per dines
karšto saulės ar šaltyje pra-
kaitą liedamas. Kai tie ponai
orgijas kėlė, tai jis vos galėjo
pusbadžiai savo gausią šeimą
išmaitinti ir už rūšį užsimokė-
ti.

Aš manau tau, skaitytojau,
yra žinomi tie sunkumai, ku-
rie smaugė Lietuvos žmones
smetonininkams valdant. Dau-
guma jų būvot priversti ieš-
koti šėitės iš tos velniavos,
emigruoti į įvairius kraštus už
paskutinius pinigus. Čia jūs
jau šiek tiek prisigvenot,
nors iš karto ir teko daug var-
go pergyventi. O Lietuvoj per
tą laiką tikrai nebūtumėte nie-
ko užgyvenę, nors būtumėte
skendę savo kruviname pra-
kaite.

Kuomet atėjo Raudonoji

rėti sau tėvynę. Juk tai la-
bai atsizėmėjusi tauta. Juk
žydų tauta davė krikščionijai
seną ir naują testamentus,
dešimt dievo prisaky-
mų, bibliją, Jėzų Kristų,
panele švenčiausią, Juozu-
pą, na ir dar magaryčiams
visus šventus.

Visos krikščionijai tikėji-
mų sektos turėtų eiti į pa-
galbą žydų tautai.

Pr. Jo—nis.

armija ir Lietuva įsijungė į ta-
vienas iš tremtinių, kurie atga-
benti Kanadon miško ir ki-
tiems darbams. Jis tremtinius
pažįsta geriau, negu bile kas
iš mūsų — L. B. Red.)

Kodėl jie nieko nerašo apie
tai? Už tai, kad jie negali
rašyti, nes jie patys tą darė.
Jie negali savo darbų suversti
vokiečių tautai. Kodėl pabė-
gėliai neaprašo tų masinių
žydų žudynių, kurios įvyko
Lietuvos žemėje? Lenkų laik-
raščiai, leidžiami angli, ap-
rašinėjo tuos barbarų sadisti-
nius veiksmus, bet jūs tylite,
nerašote, kas jūsų šalyje įvy-
ko. Kodėl? Dėl to, kad pa-
tys tenai dalyvavote, stovėda-
mi su rūkstančiu automatu ir
aptaškytu sušaudytųjų krau-
ju.

Kuomet lenkų laikraštis įro-
dinėjo, kad "Baltų" universi-
tete Hamburge, kuris vėliau
buvo nukeltas į Finebergą, 30
kilometrų nuo Hamburgo, stu-
dijuoja visoki būvę vokiečių
SS daliniuose žudikai (rektor-
ių tarpe buvo Biržiška), ka-
jūs jam atsakėt? Tylėjot,
kaip vagys pagauti nusikalti-
mo vietoj. Ir tylėsit, nes, ne-
turit ką atsakyti. O gal versit
ant vokiečių tuos nusikalti-
mus, kuriuos patys atlikot? O
gal pasakysit, kad lietuvių sa-
visaugos 222 batalijonas ne-
buvo Lenkijoje, Liubline, prie
žydų geto sargyboj? Dabar
pasiteisinkit Naujienose tie,
kurie esat Vėloroj, 305-toj
kempėj, iš tų batalijonų. Jei
norėsit, galesiu ir pavardės
pasakyti. Tuo tarpu užteks
ir to, kad jūs esat čia ir gal-
vojat, kad apie jus niekas nie-
ko nežino ir jūs nekalti. Jūs
niekad neturėsit ramybės, net
ir pekloj, jeigu tikite į peklą,
o norit rasti užtarimą puldami
žmones, kurių jūs nepažįstat,
norėdami padaryti tokiais, ku-
kiais patys esat. Ne, jūs to
nepadarysit, nes ne visi gali
būti tokiais, tokiais jūs esat.

Pažiūrėkim, kiek yra tų pa-
bėgėlių, kurie spėjo pabėgti.
Pirmiausiai paminkime, kiek
buvo policijos vokiečių oku-
pacijos metu, kiek buvo par-
tizanų 1941 metais birželio
mėnesį, kiek savisaugos bata-
lijonuose, o kiek saugumo
S.D. dalinyje. Jų buvo nema-
žas skaičius. Paskui pridėki-
me visokius direktorius ir
šiaip aukštus pareigūnus ir
jų visų šeimynas ir kartais
dar gimines. Tas ir sudaro
daugumą pabėgėlių. Iš to
skaičiaus vežami darbininkai
į įvairius kraštus.

Žinoma, tarp jų yra tam ti-
kras skaičius gery žmonių, ku-
rie vienu ar kitu būdu papuo-
lė į tas nusikaltėlių mases.
Žmona ir vaikai ar broliai ir
seserys bei kiti giminės neat-
sako už vyro veiksmus. Jie
išsigazdinę, kad visi be išim-
ties bus baudžiami ir bijo
grįžti į namus, į tėvynę. Juos
dar labiau gąsdina nusikaltė-
liai. Jie drąsina, kad Lietuvon
grįš smetoninė tvarka ir tada
bus galima grįžti.

Bet klausimas, kaip jie ga-
lėtų grįžti, nes ir tuomet juos
lauktų teismai tų žmonių, ku-
riuos jie norėjo nušiuoti nuo
žemės veido, bet jiems nepa-
vyko ir su vokiečių pagalba.

Tai matot, draugai skaityto-
jai, kas yra tie žmonės, kurie
nori jūsų akyse pasidaryti
švarūs ir nekalti.

Man įdomu, ką jūs galite at-
sakyti? Kam versti bėdas nuo
savo pečių, kurios slėgs jus vi-
są gyvenimą? Gal jūs sugal-
vosit leisti savo laikraščius,
kokius leidot pasitraukę į
Berlyną, puldami likusius
žmones ir garbindami nacių
Vokietiją? Leiskit, spausdin-
kit, bet jeigu jūs manote, kad
puldami kitus nusiplausit sa-
vo rankas, tai labai klystat.

Kaunietis.

1947 m. lapkr. 17.

(Liaudies Balsas)

Washington. — Penkta-
dienį užsidarė specialė kon-
greso sesija.

3 pusl.—Laisvė (Liberty, Lith. Daily)—Antr., Gruod. 23, 1947

PASKUTINIS CARAS

—10-4-47—

(Istorinė Apysaka)

—64—

Parašė Justas Paleckis

(Tęsa)

Marcijonas Jurkus kitą dieną pabudo kiemsargio bute, netoli Kazanės katedros. Žalzdą jau buvo užsitraukusi, dar kiek skaudėjo, bet netrukė jam atsikelti. Jis nuėjo ieškoti Petrovo kūno, kurį jis paliko prie Kazanės katedros, pats samonės netekęs. Iš ligoninės į ligoninę vaikščiojo jis, prašydamas parodyti jam žuvusiųjų kūnus, ar neris jis savo draugą. Nenorom jį išleisdavo iš lavoninės, kur gulėjo eilės vakarykščių aukų su baisiais ir nustebusiais veidais, lyg dar ir po mirties jie netikėjo, kad taip baigsi jų žygis. Bet Petrovo kūno Marcijonas neberado. Sako, policija daugybę lavonų paslėpusi ir slapta palaidojusi. Marcijonas, vėl labai nusilpęs, sugrįžo į savo pastogę, kurios šeimininkai jau manė jį žuvusį. Jie papasakojo, kad policija daranti krata draugijos skyriaus klube, viską plėšianti, draskanti, užarestuojanti visus pinigų, visą turta. Parodė Marcijonui Gaponą išleistą atsisaukimą, kuriame Gaponas kvietė visus darbininkus į atvirą kovą prieš carą:

„Atkeršysim, broliai, tautos prakeiktam carui, jo visai cariskai gyvačių giminei, jo ministeriam ir visiems, kas plėšia ir slėgia nelaimingąjį Rusijos kraštą. Visom primonėm kovokim su caro valdžia! Vartokit bombas ir dinamitą! Statykit barikadas! Sunaikinsim carą rūmus! Išnaikinsim tautos neapkenčiamą policiją! Gaponas savo proklamacijoj pasisakė atleidžias kareivius nuo priešaiko, kurią jie davė niekšui carui, ir laimina visus kareivius, kurie padės liaudžiai iškovoti laisvę. „Nekaltai išlietas kraujas yra tikras mūsų laimėjimo laidas!“ — baigė Gaponas savo proklamaciją.

— Taip! tarė Marcijonas. — Dabar kito kelio nėra — tik kruvina kova! Mes tikėjom, bet vakar mūsų tikėjimą kulkom išvaikė!

Vakare atėjusi policija išsivedė Marcijoną Jurkų ir uždarė į kalėjimą. Tardytojas jo klausinėjo, ar jis prisipažįsta ties Kazanės katedra raginę kovoti prieš caro valdžią.

— Raginau ir raginsiu! — tvirtai atsakė Marcijonas. — Mes, darbininkai, nebeturim caro!

Keliom dienom praslinkus po kruvinojo sausio 9 (22) d. sekmadienio, policijos valdininkai apvaikščiojo žymesnias fabrikas ir pareiškė, kad jiems reikalingi darbininkai fabriko atstovai. Toks atstovas turis būti religingas, jokių nusižengimų nepadaręs, ne labai gudrus, bet blaivus proto vyras, nei jaunas, nei senas. Vienas toks „atstovas“ paskui pasakojo savo draugam apie tą nepaprastą jų parinkimą ir tolimesnius įvykius.

— Surado du tokius jiems tinkamus: mane ir Ivaną. Policijos valdininkas priėjo prie mūsų ir liepė eiti į nuvadą. Aš klausiu jo: „Kodėl? Už ką? Aš turiu žmoną ir vaikus.“ — „Nebijok, nieko blogo nebus!“ — atsakė jis ir nusivedė mus.

Aš labai išsigandau ir galvoju: „Viešpatie, už ką tų mus baudi?“ Tačiau nieko blogo mums nedarė. Nuvedė į nuvadą, liepė visiškai nusirengti ir tuoj vėl apsirengti. Paskui mus nuvedė į caro Žiemos rūmus. Čia mes radom jau trisdešimt tokių pat vyrų kaip ir mes. Visi kažko laukė. Praėjo valanda, antra, pasidarė jau nuobodų. Staiga durys atsivėrė, ir įėjo labai rūšios išvaizdos generolas. Mes visi žemai nusilenkėm. Jis įdėmiai į mus pasižiūrėjo ir tarė: „Na, ponai, dabar jūs turėsit laimę kalbėti su jo didenybe caru. Tikrai tylėkit kai jis kalbės su jumis ir lenkitės jam.“ Generolui baigus kalbėti mes vėl jam nusilenkėm. Paskui caro kariatose mus nuvedė iš Žiemos rūmų į stotį, o toliau tam tikru traukiniu į Carskoje Selo. Atvežė į caro rūmus ir paliko salę laukti. Vėl laukėm labai ilgai. Pagaliau durys atsidarė ir įėjo pats tėvelis caras, generolui apsuptas su popieriaus lakšteliais rankose. Mes visi žemai nusilenkėm, o jis, nė nepažvelgęs į mus, pradėjo skaityti iš to lakštelio. Matyt, buvo labai

sujaudintas. Caras kalbėjo, kad tie, kurie ragino darbininkus visu būriu eiti pas jį įteikti prašymą norėję sukelti maištą prieš caro valdžią. Streikai ir susitelkimai sukėlė neramumus, todėl valdžia turėjo ir turės tokiomis atvejais imtis ginklo ir tai reikalauja nekaltų aukų. Caras žinąs, kad darbininko gyvenimas nelengvas, kad daug kas gerintina ir tvarkytina, bet reikia kantrybės. Reikia žiūrėti ne tik darbininkų reikalavimų, bet ir darbavimų, reikia pritaikyti pramonės sąlygom. Eiti maištinga minia pas carą savo reikalavimams kelti — nusižengimas. Bet caras tikis, kad darbininkai padorūs žmonės ir jam visiškai ištikimi, todėl tą nusižengimą jis jiems dovanojas. Tai perskaitęs, caras dar pasakė: „O dabar grįžkit atgal prie savo darbo. Sudiev!“ — ir apsisukęs išėjo. Mes tebestovėjom, lyg apkvišę ir galvojom, kas bus toliau. Bet nieko nebuvo, tik mus nuvedė į virtuvę ir pavaišino pietumis. Tai buvo tikrai cariskai pietūs, su degtine. Paskui mus pasodino į kariatas ir nuvedė į stotį. Į miestą grįžom paprastu traukiniu, o iš stoties namon nuėjom pėsti.

Grįžusius į savo fabrikus „atstovus“ sutiko dideliu susidomėjimu, išlausė jų pasakojimų, kaip caras dovanojęs darbininkam sausio 9 d. kalbę. Bet juo toliau klausė darbininkai, juo labiau piktinosi ir „atstovų“ elgesiu ir caru. „O kas jus rinko? Kokie jūs atstovai? Jūs policijos atstovai, o ne darbininkai!“ — emė prikašioti vargšam „atstovam“, kurie patys jautėsi ne savo kaily. „Kaip jis drįsta kalbėti apie kaltės dovanojimą, kad jis pats kalčiausias už tuos tūkstančius aukų!“ — piktinosi darbininkai dėl caro žodžių. — „Jis nori tik mum akis užmilyti! Nepasiseks — atkeršysim už savo žuvusius draugus!“ — niršo jau revoliucinės dvasios perimti ir socialistų įtakon patekę darbininkai, kurie vėrėsi vėl eiti prie caro rūmų, bet su revoliuciais ir bombom.

Caras priėmė tą darbininkų delegaciją sausio 19 d., lygiai už 10 dienų po kruvinojo sekmadienio. Tai jis padarė patariamasis naujojo Petrapilio general gubernatoriaus D. Trepovo, kuris suprato, kad vien kulkom ir žiaurumais negalima darbininkų nuraminti. Bet tai vėl buvo vienas iš tragiškųjų Nikolajaus II pavėlavimų. Jei caras būtų priėmęs darbininkų atstovus sausio 9 d., jis būtų sutvirtinęs tada jau ir taip tvirtąjį darbininkų pasitikėjimą caro gerumu, būtų įgijęs darbininkų tėvo ir užtarėjo vardą. Dabar, po 10 dienų įvykęs darbininkų delegacijos priėmimas buvo be reikšmės, liko plačiau nepastebėtas, o darbininkų tarpe jis, kaip matom, sukėlė pašaipą ir pasityčiojimą, jį įvertino kaip caro veidmainingumo įrodymą. Su tokiu pat pasipiktinimu buvo sutikta 50,000 rublių auka, kurią caro valdžia suteikė sausio 9 d. žuvusiųjų ir sužeistųjų šeimoms sušelpiti. Darbininkai vadino tą auką „kraujo kaina“ ir atsisakinėjo pašalpą priimti, laikydami tai nuodėme.

Kur dingo kruvinojo sekmadienio svarbiausias veikėjas popas Gaponas? Sausio 9 d. revoliucinės nuotikos pagautas, jis dar tą pačią dieną persirengęs atvyko į vadovaujančių inteligentijos sluoksnių susirinkimą ir karštai ragino pradėti ginkluotą sukilimą prieš caro valdžią. Jis siūlė išplėsti ginklų krautuves, nuginkluoti policininkus ir tuo būdu įsigyti ginklų. Gaponas leido karštus atsisaukimus su tokiomis raginimais. Tačiau netrukus jis išvyko į užsienį, o sugrįžęs jau buvo tolimas nuo tos revoliucinės nuotikos. Gaponas vėl pradėjo veikti darbininkų tarpe. Bet iš jo elgesio ir turtingo gyvenimo pobūdžio emė kilti įtarimų, kad jis atnaujino savo senus ryšius su slaptąja policija. Mat, Gaponas buvo tipingas „zubatovinio“ tipo veikėjas. Visas jo darbininkų draugijos ir jos skyrių organizavimo darbas ėjo su slaptosios policijos žinia ir palaiminimu. Gaponas vadovaujamas judėjimas turėjo tikslą atitraukti darbininkus nuo socialistų. Sausio 9 d.

(Bus daugiau)

Tarybų Lietuvoje Sąlygos Lietuvių Kalbai Ugdyti ir Didžiojo Lietuvių Kalbos Žodyno Reikalai

Didžiosios Spalio revoliucijos 30 metų išvakarėse išspaudos išėjo Didžiojo Lietuvių Kalbos Žodyno antrasis tomas.

Sios didelės lietuvių tautos kultūrinės šventės proga įžymusis mokslininkas ir kalbininkas akademikas J. Balčikonis kreipiasi į profesorius Skardžių ir Salį, docentą Joniką, kalbininkus Mikeliūną ir Uoselį bei visus lietuvių inteligentus, esančius „išvietintųjų“ stovyklose, ragindamas juos kuo greičiausiai sugrįžti prie kūrybinio darbo Tarybų Lietuvoje.

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos tikrojo nario, lietuvių kalbos instituto direktoriaus, Vilniaus valstybinio universiteto lietuvių kalbos katedros vedėjo profesorius Juozas Balčikonio žodis lietuviams, esantiems už Tėvynės ribų.

Broliai ir sesės! Brangieji tautiečiai, išsišklaidę po svetimus kraštus! Gerbiamieji profesoriai ir mokslo darbuotojai, atitūrę nuo gimtojo krašto!

Dar prieš kelerius metus, kai mūsų tėvynėje siautė okupantų vokiečių smurtas, kaip tolimas svajonė atrodė lietuvių kalbos ugdymo reikalas, o apie tolesnį lietuvių kalbos žodyno redagavimą ir leidimą net svajoti negalėjome.

Treji metai praėjo nuo tos dienos, kaip Tarybinė Armija išvijo fašistus vokiečius iš sostinės Vilniaus ir iš spaudos išėjo jau po karo suredaguotas Didžiojo Lietuvių Kalbos žodyno antrasis tomas, apimantis raidės nuo „C“ ligi „F.“ Tai graži 831-o puslapio knyga.

Pasistengsiu jums suglausti tai papasakoti apie tai, kaip toliau rašomas ir redaguojamas žodynas ir apie kitus svarbesnius darbus liuanistikos srityje.

Didžiam Lietuvių Kalbos žodynui medžiaga buvo pradėta rinkti profesoriaus Būgos dar prieš pirmąjį pasaulinį karą. Žodynas paties profesoriaus Būgos buvo pradėtas spausdinti ir išleistas ligi didžio „anga.“ Profesorius Būgai mirus, žodyno darbas buvo atnaujintas tik 1930-tų metų pabaigoje. Buvo nusistatyta nepasitenkinti Būgos paliktuju turto, bet žymiai jį praplėsti naujai parenkant žodžių iš raštų ir gyvosios kalbos. Buržuazinės Lietuvos sąlygomis darbas ėjo taip lėtai, kad pirmasis to žodyno tomas raidės A-B tegalėjo išeiti iš spaudos tik 1941-ais metais, tai yra, jau tarybinės santvarkos metais. Vokiečių okupacijos metais tolimesnis žodyno redagavimas ir leidimo darbas buvo praktiškai sustabdytas. Išvijos vokiečius iš Tarybų Lietuvos, žodyno darbas vėl buvo visu intensyvuojamas, surankiojanti išblaškytą žodyno medžiagą. Jau 1946-tais metais buvo suredaguotas ir atiduotas spaudai žodyno antrasis tomas. Be to, buvo toliau renkami žodžiai lietuvių kalbos žodynui iš literatūrinės ir gyvosios liaudies kalbos. Vien per 1946-tus metus surinkta 30,270 žodžių.

Dabar jau rašoma ir iš dalies atidavėme spaudai trečiąjį tomą, kuris apima raidės nuo „C“ ligi „J.“ Trečiąjį tomą galutinai suredaguoti tikimės 1948-tais metais.

Žodynas iš viso turės keturiolika tomų. Tuo tarpu leidžiam po tomą kas antri metai. O toliau po vieną tomą, o po kelių metų, padidėjus bendradarbių skaičiui ir paspartinus redagavimo darbą, dar labiau pagreitinoti žodyno leidimą, nes dabar turime vis sąlygas paspartinti jo leidimą.

Žodyno redakcijoje man tal-

kininkauja mūsų Instituto bendradarbiai Vasylytė, Kučinskaitė, Dols, Sirtautas, Grigas, Urbas, Liberis, Untulis ir kiti.

Praktikos reikalui moksliniai bendradarbiai Grigas, Kučinskaitė ir Liberis ruošia Bendrinės lietuvių kalbos žodyną, kuris turės apie 85,000 žodžių.

Labai svarbi ir reikalinga lietuvių kalbos Instituto darbo sritis — tai redagavimas Lietuvos TSR vietovardžių žodyno. Šie pavadinimai yra patikrinti vietoje iš žmonių lūpų, taisyklingsi užrašyti ir sukirčiuoti. Didysis lietuvių kalbos žodynas tikrinų lietuvių vardu neturi ir nusistatyta vardynas atskirai išleisti. Tuo tarpu daugelio Lietuvos TSR vietovių pavadinimai dėl įvairių istorinių priežasčių yra iškraipyti ir dažnai vartojamos sudarkytos vardu lytys. Todėl vietovardžių žodyne yra atstatomas taisyklingsis vietovių pavadinimų lytis ir nustatomas teisingas jų kirčiavimas. Jau baigiamas spausdinti pirmasis Lietuvos TSR vietovardžių žodyno tomas, kuriame yra sudėti artimiausi Respublikos sostinės Vilniaus vietovardžiai, kurių taisyklingsas rašymas ir tarimas yra ypač aktualus. Tamo apimtį — 30 puslapių lankų.

Greta vietovardžių tyrimo, tiriami ir lietuviški asmenvardžiai. Šia kryptimi dirbo Instituto vyresnysis mokslinis bendradarbis Senkus, kuris parašė darbą „Pavardinės šeimoms narių priegardis.“

Šiais metais sueina 400 metų nuo pirmosios lietuviškos knygos pasirodymo. Tai sukačiai paminėti leidžiamas bendras leidinis su lietuvių literatūros ir Lietuvos Istorijos institutais. Šiam leidiniui Lietuvių Kalbos Instituto bendradarbiai parašė eilę straipsnių. Iš jų paminėti šie straipsniai: Senkus — „Pirmosios lietuviškos knygos tarmė.“ docento Kruopo — „Svetimybės Mažvydo raštų kalboje.“ Kučinskaitės — „Mažvydo ir Vileito katekizmo kalbos palyginimas.“

Instituto bendradarbiai taip pat aprašo lietuvių kalbos tarmes. Lig šiol tam reikalui maža tėra padaryta — išleistas trijų tarmių monografijos ir šiek tiek terminų tekstų. Tuo tarpu literatūrinei kalbai vis labiau įsigalint, termininė kalba palengva nyksta. Instituto mokslinis bendradarbis Mikalauskaitė nagrinėjo Pakapsės dzūkų tarmę ir jau paruošė darbo pirmąją dalį — fonetiką.

Apskritai kalbant apie lietuvių kalbos instituto darbą, reikia pastebėti, kad Institutas, ligi 1946 metų antros pusės, išgyveno tvarkymosi ir organizavimosi stadiją. Okupacijos metais, vokiečiams užėmus Instituto patalpas, tiriamasis Instituto darbas buvo nutrauktas ir visą jo turta reikėjo gelbėti nuo sunaikinimo. Tai buvo daroma be tam tikro plano, bendradarbiai stengėsi išgauti ir paslėpti turta ten, kur rodėsi saugia. Išvijos vokiečius, tuojau buvo pradėtas atstatymo darbas — ieškojimas ir Instituto turto tvarkymas naujojoje vietoje. Dalis pasirengimo darbų buvo atlikta 1945-tais metais, bet pagrindinė darbo dalis atlikta 1946-tais metais, kada buvo atremontuoti Instituto namai ir naujos patalpos buvo galima pradėti jau normalų darbą.

Sąlygos lietuvių kalbai ugdyti ir tirti sudarytos. Kuo puikliausios. Dabar svarbiausia, suteikti gausų kalbininkų būrį, kuris sugebėtų atlikti visus Instituto užsibrėžtus darbus.

Reikia dar pažymėti, kad

prityrusių kalbininkų vis daugiau reikia mūsų aukštosios mokykloms. Vilniaus universitete kartu su manimi lietuvių kalbos katedroje darbuojasi docentas Kruopas, vyresnysis dėstytojas Senkus, dėstytojai Samanūtė, Žukauskaitė, Micūnienė, Dovydaitytė.

Tarybų Lietuvos vyriausybės visomis priemonėmis remia lietuvių kalbos ugdymo reikla ir lietuvių kultūrą bei mokslą aplamai. Nuo mūsų pačių priklauso tolimesnė mūsų kultūros ir mokslo pažanga.

Aš esu nebejaunas žmogus ir man norisi nuosirdžiai paklausti gerbiamuosius mūsų kalbininkus bei kitų specialistus mokslo darbuotojus, mūsų gydytojus ir inžinierius bei kitus lietuvių inteligentus, tebesančius okupuotoje Vokietijoje bei kitose kraštuose: —Ko jūs laukiate? Ko jūs delsiate grįžti į tėvynę? Ko jūs būkštinate?

Ar nekeista, kad eiliniai mūsų tautiečiai, darbininkai, žemdirbiai, amatininkai, smulki tarnautojai, studentai bei kiti grįžta į Lietuvą, o jūs inteligentai — mūsų tautos žiedas — profesoriai, mokslo darbuotojai ir specialistai pustrėčią metų karui pasibaigus dar nenusprendėte, kad paprasčiausia, o kartu ir protingiausia išeitis yra ne tūnoti stockingų pelkyne, bet grįžti į mūsų universitetus ir institutus, į savo židinius, į savo bibliotekas.

Supraskite, kad kiekvieną jūsų, ar tai kalbininką, ar tai mediką, archeologą ar architektą, tėvynėje laukia aibė garbingiausių ir įdomiausių

ŽODYNAS

Lietuviškai - Angliškai

ir

Angliškai - Lietuviškai

A. Lallo Žodynas

Nauja laida

Išleido dr. D. Pilka

Kaina 12 dolerių

Reikalaukit iš

DR. D. PILKA

546 E. Broadway

South Boston 27, Mass.

J. J. Kaščiūcius, M. D.

580 Summer Avenue,

Newark 4, N. J.

Humboldt 2-7964

F. W. Shalins

(SHALINSKAS)

Funeral Home

84-02 Jamaica Avenue

Opposite Forest Parkway

WOODHAVEN, N. Y.

Suteikiam garbingas laidotuves

\$150

Koplyčias suteikiame nemokamai visose dalyse miesto.

Tel. Virginia 7-4499

M. ZUKAITIS,

334 Dean St., Spencerport, N. Y. (adv.)

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

Laidotuvių

Direktorius

Liūdesio valandoj kreipkitės prie manęs dieną ar naktį, greit suteiksime modernišką patarnavimą. Patogiai ir gražiai moderniškai įjuosta mūsų šermėninė. Mūsų patarnavimu ir kainomis būsite patenkinti.

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas Poplar 4110

darbų. O, kita vertus, supraskite, kad gyvenimas atžagariai nėra ir mes nejaunėjamė.

Lietuvių tautos vardu, lietuvių mokslo jaunimo vardu kviečiu jus grįžti į mūsų Lietuvą, į mūsų mokslo įstaigas, grįžti prie garbingo darbo, tarp savųjų, savo gimtąją kalbą.

Iki pasimatymo, brangūs tautiečiai!

Juozas Balčikonis.

SANDELIS KNYGŲ IR ŽOLIŲ

Aukso Atorikas, maldų knyga. Tūlis spaudimo, 448 pusl., alius druskas, grafini padaryta, pasukanti lapai. Vainikėlis, maža maldų knygelė. Pavalki, miltų maldos, drūties juodai apdaryti. 75c
Oficerių Klausimai, Kareivių Jaukinti Atsakymai; daug juokų. 15c
Aplis Dangus, Saugė, Mėnulis ir Žvaigždės. Elenutis ir Jonukas, gražios apysakos. 25c
Biblijos, su 379 paveiksl., išaškinimai, ką jie reiškia. 62.25
Celiatas, nevadind Kruopas Gyvenimo ir Darbui. 35c
Burykai ir Burtininkas, pasakojimai apie burtus. 35c
Dainų Knyga, su apie 120 įvairių dainų. Detroito lietuvių katalikų mūzyntės ir gyvra su socialistais, už dainininkų lapelių prie bažnyčios. Knygtis su paveikslais. 35c
Dukit Mariu, graži apysaka. 25c
Dukit Gyvena Pūstynėje — ir apie du brolius. 25c
Erdas Roba, vėliniškas tiltas per Nemuną Upę. 35c
Eustachijus, apysaka iš pirmųjų amžių. 35c
Gierutėlių Gyvenimas, jų gadzinkos ir kitos dalyčiai, su paveikslais. 35c
Geros Rodos, su daugeliu gerų pamok. 15c
Grigo Kaldos ir Seno Jaukio Nusiim. 35c
Gudrus Pienmėnuks, graži žiemos apys. 35c
Grigorius, kaip išgyveno priekintas ant salos per 17 metų. 35c
Istorija, seno ir naujo testamentu, su paveikslais. 25c
Juokų Vėlinas, daugelis juokingų pasakymų, ir tt. 35c
Kubilas, laimės rodyklė, su Saliamono nosia. 15c
Kardis Nauda, gerų sūrių padarymas, su paveikslais. 35c
Keliatojai, į Sventą Žemę, Jerusolimą. 35c
Lengvas Būdas Išmokti Angliškos Kalbės. 35c
Laimė ir Planetas, nuspėjimai laimėjimams. 35c
Lytiškos Ligos, ir Kaip Apisaugoti. 35c
Nebijok Mirti, nes iš Jos Nėšėjai, knyga, su paveikslais. 35c
Nedoras Žydas, įdomus. 35c
Neužmokamas Žiedas, graži pasaka. 25c
Pinigai, Galvutėdžiai ir, prie ko jie priveda žmogų. 10c
Piloto Galas, Sūdius Jėzus. 10c
Papavėrio Žiedas, kur jį gali atrasti, ir kitą pasaką žinoti. 25c
Patarimai Vyrams ir Moterims, kas link šeimyniško gyvenimo ir lyties dalykų. 25c
Praloto Ošiškaus Knygynas, su Nešmaugina Savo Meilės, su paveikslais. 25c
Pekis, Kur Ji Yra? Kam Reikalinga? ir Kokie Žmonės Kankinami, su paveikslais, įrankių kankinimo. 35c
Ragana, graži apysaka. 35c
Raktas į Laimingą Gyvenimą, gaidys, kuris, rasi visas tavo gyvenimo laimes užlėptas. \$1.00
Noah Arkas, įdomus skaitinys. 4c
Rymo Popiejius, ar jis yra tikras? 4c
Kristaus pasekėjas. \$1.50
Trys Užkietos Karalaitės. 75c
Vėlinas Kaplėnas, 3-lytų tomų knyga. \$1.50
Virėja kuzė, kuzėtoja, su apie 450 receptų. \$1.00
Stebingasis Veidrodinis, apysaka. 25c
Svetirolas, juokų ir funių knyga su paveikslais. 35c
Sapnų knyga, apdaryta, su paveikslais. \$1.50
Saulės Ritulys, su visų planetų paveikslais. 45c
Sveikata, ligoniams kviuktis, aprašo apie 350 visokių augmenų ir kam jie tinkami. 25c
Laidinams popiera, rašyti į Lietuvą, su apie 15 skirtingų paveiklinių. Tuz. 40c; 3 tuz. \$1.
Trys Motis, Nuo rožės, pailių ir kile kokio niekluo, Ucinia. \$1.25
Dvi uncijos. \$2.25

ŽOLIS ARBATOS FORMOJE

Kraujo Valytojas. 60c
Nervų pastipriniojas. 60c
Moteryų reguliatorius nuo sunkių periodų. 60c
Nuo kaulinio, dūmulių bei maingų astmos. 60c
Nuo kaulinio ir Koksio. 60c
Nuo inkstų ir akmenėlių augimo. 60c
Palangos Trajanka, tinkamas šaknyse užplinti ant degtinės. 75c
Išvalymui akmenėlių, kad neapipinti lovoje. 60c
Vidurių valytojas. 60c
Nuo visokių reumatikų sausgelių. 60c
Nuo nesutikimo (eti kėdys). 60c
Nuo šlapimo dūmulių. 60c
Gimdos tonikas, patalio klotis nevaising. 75c
Vyriškumo Pataisymai. \$1.25
Nuo užsikimšimo nosies ir galvos kaitaro (hayfever). \$1.25
Palangos Trajanka 75c, didesni pakelimi po 100.
Nuo Pailių. 60c
Nuo vandeninės ir širdies ligų. 60c
Nuo nemalonaus kvapo. 60c
Nuo surigimo pilvo (heartburn). 60c
Nuo vėnerigio ligų. \$1.25
Plaukų tonikas, augina plaukus, valo plaukėnas, sulauko alinimą ir mase prazilimo.
Norintieji įsigyti bile viena, iš virš minėtų knygų ar žolių, rašykite:

M. ZUKAITIS,

334 Dean St., Spencerport, N. Y. (adv.)

WORCESTER, MASS.

LLD Kuopų Parengimas

Gražiai Pavyko

Grudžio 14 d. Liet. Literatūros Draugijos 11-tos ir 155-tos kuopų suruoštas vakaras, kad pagerbt Simaną Janulį proga 50 metų sukakties jo pažangaus veikimo-darbuotės, geriau pavyko negu rengėjai tikėjosi. Publikos galėjo būti dar daugiau, jei ne tūly manymas: "Kam tas pagerbimas ne man?" Ši pramoga ar nebus ledo pralaužimas to rūšies parengimams? Juk keleto darbuotojų ant syk negi surengsi pagerbimą!

I šį parengimą svečių atvyko iš Montello, iš Cambridge ir iš kitur. Trys ilgi stalai per visą svetainę buvo pilni publikos. Po 5 valandos pora patarnautojų pradėjo apdalyti susirinkusius po stikluoką, o jaunos mergaitės lėkštes lietuviškų šaltų valgių ir kitokių prieskonių. Nuo estrados plaukė maloni muzika piano smuikais ir akordionu.

Pasivalgius, pirmininkas nu-raminio pašnekėsius ir perstatė trijų minčių instrumentų muzikantes: H. Kyžutę, V. Šumskytę iš Millbury, Mass., ir Vikt. Kulšienę (Mickevičiūtę), kurios dar miklesnės muzikos porą kavalkų sugrąžino lydint gausiais aplodismentais.

Čia tuojau tapo perstatytas netikėtai atvykęs svečias Ig. Kubiliūnas iš Boston, Mass. padainuoti solo. Jam sudainavo tris dainas — rusiškai, angliškai ir lietuviškai, publika jį išaukė daugiau dainuoti. Jo dainavimas pagirtinai vykusiai išėjo, tai buvo specialiai pritaikytos dainos jubiliejaui, kad net ašaras Janulis apsišluostė.

Po to pirmininkas paaiškino LLD vertę ir iš žurnalo Šviesos, num 2, 1942 m., vykusiai skaitė Antano Venclovo poeziją "Mano Karta," pridėdamas paaiškinimą rašytojų svarbos. Sakė, garbė, kad 11 kp. savo narių tarpe turi Simaną Janulį, kurio raštas tik pasibaigė Laisvė. Už tai auksinio jubiliejaus proga nuo rengėjų iše-

kė paausuoja Parker, modelio 51, rašomąją plunksną S. Januliui. Tai mažai, bet reikšminga dovanėlė. Antra dovana buvo gražiai aptaisytas punde-lis nuo draugų Pirmickų iš Cambridge, Mass. Perskaityta prisiūsti sveikinimai nuo Seno Vinco poetiškoje formoje (kurie žemiau telpa), nuo poeto S. Jasilionio sveikinimas ir nuo kitų.

Paskui išaukta pakalbėti: J. Skliutas, H. De Gregory, Vosylienė ir pats jubiliejaus. Simanas iš sykio labai susijaudinęs buvo, tačiau bekalbėdamas įsidrąsino ir pasakė kalbą daugiau kaip 15 minučių. Jis priminė, kaip neskaitylingas veikėjais buvo pažangus veikimas prieš 1903 met. ir kaip Rusijoje suskilo socialistai — didžiūma su Leninu, o mažuma su Martovu. Didžiūmiečių (bolševikų) pasiekti vaisiai nepaprastai dideli. Simano gyvenimo draugė Janulienė trumpai paačiavo susirinkusiems ir rengėjams.

Tada buvo perstatytas LLD Centro sekr. D. M. Šolomska iš Brooklyn, N. Y., kuris pasakė energingai puikią prakalbą, paliesdamas abėliną pasaulinę padėtį. Sakė, kur yra tarybinė tvarka arba jai artima, tokių pragaistinių susikirtimų nėra, o kur buržuazijos valdžios vairuoja, tai kas kartas vis darosi sunkiau darbininkams. Dirbantieji vargiai gali galą su galu sudurti dėl kainų kilimo. Žmonių laisvė žabojama visokiais būdais. Baigdamas prakalbą kalbėtojas padarė gražių išsireikimų jubiliejaui Januliui ir jo šeimai, nes Janulienė, sūnus Richard ir duktė Helena aktyviai dalyvauja Aido Chore. Kalbėtojas įteikė Januliui dovaną nuo Literatūros Draugijos Centro — didžiulę, gražią knygą, tarybų tvarkos įsikūrimo istoriją, išleistą Sovietų Sąjungoje.

Publika mandagiai ir puikiai užsilaukė. Vakaras tikrai gražaus pobuvio praėjo. Rengimo komisijoj nuo 11 kp. bu-

vo: D. G. Jusius, J. Skliutas ir J. Jaskevičius; nuo 155 (motery) kp. Vosylienė, Pilkauskienė ir Kalakauskienė. Minėtos moterys gamino valgius ir talkininkų turėjo draugę Stan-kienę ir kitus.

Sveik's, Milžine Dvasios!
(Aukoju Simanui Januliui, Jo 50 metų darbuotės jubiliejui)

Sveik's, milžine dvasios!
Kurs dėl idealo Ištvermingai didžias

kančias iškentėjai,
Ir tęsdamas kovą nuo pradžios iki galo,

Retėžiais apkaltas,
bet kovą laimėjai!

Be skundo lūpos,
be ašarų akys...

Ir brangi jaunystė
už groty nuvyto...

Tik mintys po laisvę
skraidė lyg plastakės,

Tik sapne Tau laisvę
brangioji prašvito.

O laisvė žmonių,
ant kurios aukūro

Tu sudėjai viską,
ką tikrai turėjai:

Ir brangią jaunystę,
kančias sielos, kūno,

Ir ant galo kovą
garbingai laimėjai!

Tu buities valtelėj,
per šelstančią jūrą

Irdamas ne kartą
ir spėkų nustojai.

Bet pergalės viltis
Tau ištiesė būrę.

Vėl spėkų įgavęs,
bangas užkovojai.

Sveik's, milžine dvasios!
Dar būk ištvermingas

Idėjos darbuotėj
per daugelį metų!

Nes idėjos priešin
dar tvirtas ir galingas,

Sarvuojas nuo audrų,
bangų ir verpetų.

Senas Vincas.

Hartford, Conn.

Liet. Namų Bendrovė ren-gia vakariene pasitikimui Naujų Metų, 31 d. gruodžio, 155 Hungerford St. Bus la-bai gera vakariene. Ją duo-sime tarpe 9 ir 10 valandos vakare.

Tikieto kaina \$2.50. Pra-šome iš anksto įsigyti pas ko-misijos narius. Atsitikime, jei nesueitumėte asmeniškai komisijos narių, tai galite per telefoną 5-2781 užsisakyti pas Mulerankus. Padarykite tai. Kviečiame kuoskaitlingiausius dalyvauti.

Jubilėjus
Lietuviškos Knygos

(Tąsa nuo 1-mo pusl.)
Valstybiniam Vilniaus Universitete atsidarė lie-tuviškų knygų paroda. Čia matoma ir pačios seniausios lietuvių knygos.

Specialiame parodos sky-riuje yra išstatyti slaptosios literatūros leidiniai, kuriuos Komunistų Partija išleido laike fašistinio Sme-tonos režimo.

Didžiausią parodos sky-rių sudaro tarybinė šių lai-kų literatūra.

Lietuviškų knygų paro-dos taipgi atsidarė Klaipė-doje, Marijampolėje ir Kau-ne.

Pirmosios lietuvių kny-gos 400 metų jubilėjui pa-gerbti įvyko masiniai susi-rinkimai įvairiuose Lietu-vos miestuose ir miesteliuo-se.

LENKAI NUSMERKĖ 23 NACIUS MIRTĮ
Varšava. — Lenkijos tei-smas nusmerkė mirti 23 nacius, buvusius viršininkus Oswiecim stovyklos, kur jie masiniai žudė kitataučius.

Jeruzalė. — Žydai pašovė du anglų karius; kersėjo už tai, kad anglai išžagino žy-daitę.

McKeesport, Pa., CIO United Steelworkers Unijos salė
dalinai pasikeitė į grosernę. Pastangose kovoti prieš pragyvenimo brangumą, unija kooperatyvų pamatais įsteigė groserių pardavimą savo nariams ir jų šeimoms už tiek, kiek kainuoja. Tačiau tuomi problema nebuvo išsita, sako unija, tai tik dalina ir laikina pagalba. Atsiekimui tikro ir pilno numazinimo kainų ir iš-laikymui jų, numazintomis reikia rašyti savo kongres-manams, reikalaujant kainų numazinimo ir kontrolės.

Reinerton, Pa.

Tragedija Lietuvių Tarpe

Grudžio 2 d. Vincas Ric-kis mirtinai pašovė Stasį (Stanley) Rasuliavičių. Jie abu dirbo vienoje anglies ka-syloje. Ir kas tai įdėjo kimbančių žolių, kurios labai kimba, į Vinco Rickio apatinės drapanas persirengimo vietoje.

Iš darbo parvažiavus Sta-sys Rasuliavičius nuėjo į kar-čiamą alaus išsigerti. Jam išėjus iš karčiamos ir jį šovė Vincas Rickis iš medžiojamo šautuvo į dešinę pusę; kada Rasuliavičia apsigrižo, tai Rickis šovė antru kartu. Šau-tuvus buvo užlaistytas šratais.

Ligoninės vežimas Stasį nu-vežė į ligoninę. Pottsville miest. Vincas Rickis buvo suimtas, vėliau už jį užstaty-ta kaucija. Vėliau paaiškėjo, kad jį jo marškinius ne Stasys Rasuliavičia įdėjo kimbančių žolių, bet kitas vyras, kuris prisipažino.

Man teko sužinoti, kad da-bar Vincas Rickis labai apgai-lestauja, kad jis du kartus šovė į Rasuliavičių. Bet jau per vėlu. Stasys Rasuliavičia mi-rė 9 d. gruodžio, ligoninėje. Valstijos policija suėmė Vin-cą Rickį ir išvežė į kalėjimą iki teismo.

Tai matote, kokia trage-di-ja! Jie abu lietuviai, abu vedė. Vincas Rickis vedęs vo-kiečių tautos žmoną, turi sū-nų ir dukrą. Jis yra 58 metų amžiaus.

Stasiui buvo duota svetimo kraujo, daktarai darė opera-ciją, bet niekas negelbėjo. Jis mirė. Šratai suėjo į vidurius, siekė inkstus, plaučius ir kitas kūno dalis. Sako, kad širdį apsaugojo tik kairėje kišenėje buvusi blekinė dėžutė su ta-baku.

Stasys buvo Pirmojo Pa-saulinio Karo veteranas, pri-klausė prie Amerikos Legio-n. Buvo linksmo būdo. Pa-laidotas Williamstown kapi-nėse su militarėmis ir religi-nėmis apeigomis.

Iš Lietuvos jis buvo iš Vil-nijos. Buvo vedęs Amerikoje augusią lietuvaitę. Liko nu-lūdime žmona ir duktė. Ve-lionis buvo 53 metų amžiaus. Lai jam būna lengva žemelė išstis.

Reinerton miestelis apgy-ventas kitataučiais, daugiausi-ai vokiečiais. Čia nėra jo-kių parengimų. Lietuvių jau-nimas išstatėjęs, rotai kuris moka lietuvių kalbos. Vaiki-nai veda kitataučių merginas,

KRISLAI

(Tąsa nuo 1-mo pusl.)
kiate. Pasensite, pražilsite ir nupliskite, bet tokio kvailo ženklo nebesulauksite. Kartu su Smetona pas savo sutvertoją nuvažiuo ir tos pasiunti-nybės. Žadeikis neatstovauja jokios Lietuvos ir jokio žen-klo duoti negali.

Kam vaikiškais sapnais save apgaudinėti?!

Gerai ir ilgai pamiegojęs, vėl pabudo Vyt. Širvydas. Sa-kosi ir jis noris pridėti savo balsą prie kitų geros valios žmonių balso šventųjų Kalė-dų proga. Šiuose savo prieš-šventiniuose apdūjojimuose jis prisimena dvi šių dienų ašarų pakalnėje gyvujančias visuomenines sistemas. Su sovietų sistema esanti bėda tame, kad ji bijanti žmogaus ir skiepijanti jame neapykan-tą kitiems.

Kas kita, girdi, su demo-kratija. "Demokratija vi-siems pasitiki ir liepia visus lygiai mylėti." (Vien., gruo-džio 19 d.)

Tas tik reiškia, kad, jau nekalbant apie kitas vietas, Vytautas Širvydas nėra buvęs toliau už Dixie Line. Jis nėra girdėjęs Rankin ir Bilbo. Jeigu jis būtų ten buvęs ir girdėjęs ką nors apie tuodu "demokratu," jis žinotų, kad jis klaida nesamone. Jis ži-notų, kad pas mūs yra mili-jonai žmonių, kurių oda yra juoda ir kuriuos mūsų pietinių valstijų demokratija uždrau-džia mylėti ir jais pasitikėti.

Toliau ten pat Vytautas sa-ve aukštyn kojom pastato. Vienoje vietoje jis sako, kad demokratija visus žmones my-li, visais pasitiki, bet pats su-silgęs kursto neapykantą Ta-rybų Sąjungos žmonėms ir rei-kaulauja, kad mes važiuotume-

GREEN STAR BAR & GRILL

LIETUVISKAS KABARETAS

Kas nori gražiai laiką praleisti, pasilinksinti ir pasišokti, užsina pas "Green Star Bar and Grill," nes žino, kad visados bus patenkinti.

ATEIKITE PASIMATYTI SU GIVIAIS.

Geriausią Alus Brooklyn

PARĖ KIEKVIENĄ ŠEŠTADIENĮ

459 GRAND STREET

(Skersai nuo Republic Teatro)

BROOKLYN, N. Y.

Telefonas EV. 4-8698

August Gustas

BELTAIRE FLORIST

Lietuvis Kvietky Pardavėjas

6762 FOURTH AVE., BROOKLYN 20, N. Y.

(kamp. 68th St.)

Atsitikime varduvių, sukakčių, sirgimų, šermenų

ir tt., telefonuokite

SHoreroad 8-9330

Ir Gustas jums tuojau pristatys gėlių buketą ar vainiką,

ko jūs reikalausite.

Specialistai Pritaikymui

Šermenims, Vestuvėms ir Bankietams

Užsakymus taipgi galima priduoti per PAUL GUSTAS

FUNERAL HOME, Inc., 354 Marcy Ave., Brooklyn, N. Y.

Paul-Gustas Funeral Home,
INC.

354 MARCY AVENUE, BROOKLYN 6, N. Y.

Skersai gatvės nuo Armory

LIETUVIS LAISNIUOTAS GRABORIUS

Telefonuokite dieną ar naktį

EVERgreen 7-4774

□♦♦

Naujai išdekoruota šermenų koplyčia, kur šeimos pato-giai gali atiduoti paskutinę pagarbą savo mylimiesiems, prakilnuose namuose be ekstra išlaidų.

Du kambariai šermenim, didelis puikiai įruoštas kambarys pasikalbėjimam ir parūkymui.

Asmeniškai aptarnavimai suteikiama šeimom sulgy parei-kalavimo. Mūsų telefonas niekad nemiega.

Living Room Cushions

Refilled With New Springs

\$3.75

Sofa Apačios Perbudavojimas

UŽ \$12.00

Šaukite FRANK. Nightingale 5-2535.

LITUANICA SQUARE

RESTAURANT

Steven Augustine & Frank Sanko

SAVININKAI

PUIKIAUSIA LIETUVIŲ RESTAURACIJA BROOKLYNE

PAUKSTIENOS PIETUS SEKMADIENIAIS

Kiekvieną dieną yra didelis pasirinkimas visokių valgių

ATDARA DIENĄ IR NAKTĮ 7 DIENAS SAVAITEJE

282 UNION AVE.

BROOKLYN, N. Y.

Tel. EVERgreen 4-9612

RONKONKOMA
8634

TELEPHONE
STAGG 2-5043

MATTHEW P. BALLAS

(BIELIAUSKAS)

Laisniuotas Graborius

Lūdesio valandoje kreipkitės pas mus

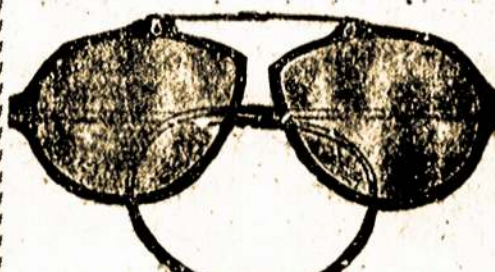
Patarnavimas bus užtikrintas ir už prienamą kainą.

Puikiai įrengtos Dvi Koplyčios, Duodamos

Mylimiems Pašarvoti Dovanai

660 GRAND ST.

BROOKLYN, N. Y.

Drs. Stenger & Stenger
Optometrists

394-398 Broadway

Brooklyn, N. Y.

Tel. ST. 2-8342

5 pusl.--Laisvė (Liberty, Lith. Daily) -- Antr., Grud. 23, 1947

New Yorko ir Apie Linkės Žinios

Pataria Saugotis Eglaitės Nelaimių

Nacionali Saugumo Taryba įspėjo su eglaitėmis būti atsargiems, kad dėl jų kalėdiniai linksmavimai nepavirstų į ašaras.

Eglaitės bus drėgnesnės, saugesnės ir ilgiau laikysis gražios, jeigu stieba nupjaukite įstrižai ir laikysite įmerkta vandenyje. Išdžiūvusios ne-laikysite ilgiau, išmeskite.

Venkite taip vadinamų "nedegamų." Tokio dalyko, kaip nedegama eglaitė, nėra, sako ekspertai. Yra chemikalų, kuriais apipurkštus eglaitės būna šiek tiek saugesnės. Pirm-purkštimo, pasitarkite su vietos gaisragesiais, jie geriausia tai žino ir patars, kuo ir kaip eglaitę purkšti.

Statykite eglaitę juo toliau nuo pečiaus, stiprių elektros lempų ir nevertokio žvakių. Visokie popieriniai ir metaliniai gražylai neturi siekti elektros jungtuko. Nelai-kykite po eglaitę sukrutų po-pierių ir vartokite tik nede-gamą dirbtinį "sniegą."

Niekad nepalikite užžiebtą eglaitę išeinant iš kambario. Ir bile kada geriau turėti eglaitę mažiau elektros vielų ir lempučių.

Viešose vietose įrengiant eglaitę reikia statyti atstu nuo durų ir niekad nepalikti be sargų su ugnies gesinimo che-mikalais ir vandeniu. Namie taip pat praveria turėti prie-leistą kibirą vandens visiems namie žinomoje ir pato-giai pasiekiamose vietose.

Lai šventės būna saugios ir linksmos!

Aidiečių Domei!

Ateinanti penktadieni, t. y. gruodžio 26 d., 8 val. vaka-ro, kaip ir visuomet, bus Aido Choro pamoka. Tikėtai šį kar-tą mūsų pamoka bus trumpa, nes yra ruošiami kuklios vai-šės visiems chorisams.

Šios vaišės rengiamos dali-nai švenčių proga, bet pa-grindinė svarba — sutarti choristus bendron nuotaikon ir paskatinti visus tolimesnei veiklai.

Tikimasi ko nors naujo, ko nors idomaus, nes į šių vaišių komisiją įeina trys energingi Aido Choro jaunuoliai: Fran-cis Mažilis, Caroline Gilman ir Al Dobinis.

Lai nė vienas aidietis ši vakarą nepasilieka namie!

Iki penktadienio!

H. F.

Mirė

August Podzius, 65 m. am-žiaus, gyveno 1676 Linden St., Brooklyne, mirė gruodžio 21 d., Wyckoff Heights ligoninė-je. Kūnas pašarvotas grab. J. Garšvos koplyčioje, 231 Bedford Ave., Brooklyne. Lai-dotuvės įvyks gruodžio 26 d., šv. Jono kapinėse. Velionis paliko nuliūdime žmoną ir ki-tas gimines. Laidotuvių parei-gomis rūpinasi Garšvos lai-dotuvių įstaiga.

Barbora Valaitis, 57 m. am-žiaus, mirė gruodžio 21 dieną, namuose, 99-35—217th Street, Queens Village, L. I., kur ir kūnas pašarvotas. Laidotuvis įvyks gruodžio 24 d., Kalva-rijos kapinėse. Velionė pa-liko nuliūdime vyrą ir kitas gimines.

Laidotuvių pareigomis rūpi-nasi Garšvos laidotuvių įstai-ga.

Pranciška Shuipis, 71 metų amžiaus, gyveno 391 S. 5th St., Brooklyne, mirė gruodžio 21 d., Kings County ligoninėje. Kūnas pašarvotas grab. J. Garšvos įstaigoj, 231 Bedford

Daugiau Apie Gavimą Karo Bonų Veteranams

New Yorko Valstijos pili-ečiai paskiausiuose balsavimuo-se nutarė iš valstijos išdėsti išmokėti veteranams bonus. Svarbiausieji apie tuos bonus faktai yra:

Išmokės tik tarnavusiems karo laiku, bile kada, prade-dant gruodžio 7, 1941, bai-giant rugsėjo 2, 1945.

Tebetarnaujantiems ar gar-bingai atleistiems (under honorable conditions).

Gyvenusiems valstijoje bent 6 mėnesius pirm įstojimo tar-nybon ir gyvenantiems valsti-joje laike prašymo bonų.

Prašyti gali ne anksčiau sau-sio 1, 1948 metų, tad ir blan-kos bus legaliskai išpildomos tik pradedant tą dieną. Blan-kos bus gaunamos šio mėnesio 31-mą visų miestų ir miestie-lių raštines, veteranų organi-zacijose, o New Yorko Mies-te dar bus gaunamos ir gais-ragesių stotyse. Kaip ilgai tėsės prašymo laikotarpis, dar tebėra neribota.

Kas Skaitosi Valstijos Gyventojų?

Yra tūkstantčiai žmonių, ku-

rie laike išėjimo karo tarny-bon buvo ar dabar yra išvy-ke iš valstijos. Kaip jie su-ras, buvo ar ne, yra ar ne val-s-tijos gyventojais.

Pastovaus gyvenimo nuosta-tai sako, kad bile kas, kas tu-ri šioje valstijoje namus, butą ar bile kokią vietą, kurią skaito savo namais, skaitosi gyventoju. Išvykimas preky-biniais, pasilinksmimo, valdi-nio ar privatiško darbo, moks-lo ar sveikatos reikalais, jei-gu tas išvykimas laikinas, ne-atima gyventojų privilegijų, kaip kad nepadarė new-yorkiečių kitos valstijos gy-ventojų laikinas atvykimas į New Yorką.

Tad, išvykusieji į mokyklas, ligonines ar kokiams laiki-nams pareigoms kitur, new-yorkiečiai veteranai galės prašyti ir gauti bonus.

Bonai tarnavusiems užjū-ruose yra \$250 (Alaska) ir I-lawaii priskaitomi užjūriams, nors yra mūsų teritorijomis; tarnavusiems šioje šalyje virš 60 dienų \$150, tarnavusiems 60 dienų ar mažiau \$50.

Areštavo Pametusia Kūdikį Motiną

Brooklyne areštuota Joan Lipmann, 19 metų, mergina motina, palikusi 9 dienų am-žiaus dukrytę sv. Stepono bažnyčioje, Summit St., Brook-lyne, praėjusį šeštadienį. Kū-dikį paliko tuojau po išėjimo iš ligoninės.

Rasta kūdikį padėjo pame-s-tinukų ligoninėje, New Yorko, o slaptoji policija tuojau lei-dosi ieškoti motinos. Prie jos greit atsekė vaduojantis at-kūdikio rankutės rasta rinkute, kadangi motina ligo-ninei buvusi padavusi savo tikrą antrąsą. Areštavo.

Areštuotajai į pagalbą at-ėjo jos vaikas Henry Urff, 20 metų, sakydamas, jog ją mylįs, ruošsis vestis, bet du-lerytė suspėjo pirm spėjimo prisiruošti, gauti butą. Vaiki-nas žadėjo ją parsivesti pas savo tėvus ir prie pirmos pro-gos vesti. Nuo savo tėvų mergina buvusi išėjusi gyven-ti svetur kambarėlyje, kada pasijuto nešči.

Išklauses jų istorijos, teisė-sis paleido merginą be kau-s-cijos ir gal atleisias be baus-mės, jeigu įjedu sueis gyven-ti šeimoje.

Salta, šaltyn — taip galima apsklembti šiomis dienomis New Yorko esamą orą. Penk-tadienį temperatūra buvo nu-puolus iki 19 laipsnių, bet oras sausas, saulėta, gražesnio ne-reikia.

Tarp Alkio ir Negarbės

Oscar Gannon, tėvas 6 vai-ky, turinčių amžiaus 17 mē-nesių iki 13 metų, uždirbęs per mėnesį \$220, kaltinamas kaip kriminalistas už gavi-mą iš labdarybės departmen-to pašalpos prisidengus ne sa-vo pavarde. Įdomu, kaip tie teisėtumo "angelai" išlaikytų vaiką už \$1 dienai?

GYDYTOJAS
S. S. Lockett, M. D.
223 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.

Valandos: 9-12 dienom
6-8 vakarais

Ir Pagal Pasitarimą.

Telefonas EVERgreen 4-0203

TONY'S
UP-TO-DATE
BARBER SHOP
ANTANAS LEIMONAS
Savininkas
306 UNION AVENUE
GERAI PATYRE BARBERIAI

DANTŲ GYDYTOJAS
Dr. A. Petrika
221 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVERgreen 7-8868
Valandos: 9-12 ryte
1-8 vakare
Penktadieniais uždarėta.

Adam V. Walmus, D.D.S.
DAKTARAS-DENTISTAS
VALANDOS:
9 A. M. — 12 N.; 1 — 8 P. M.
Išskiriant trečdienį ir sekmadienį.

650—5th Ave., kamp. 19 St.
BROOKLYN, N. Y.
Tel. South 8-5589

Is Dariaus-Girėno Paminklo Komiteto Susirinkimo

Gruodžio 12 d., Piličėjų Klube, Brooklyne, įvykė šio komiteto nepaprastas susirin-kimas tikslu išspresti vietą paminklo statymui. Mat, nuo pradžių įsikūrimo šio fondo pasireiškė nepasitenkinančių dabartine turima vieta, Lit-uania Aikšte, ant Union Ave. ir Stag St., Brooklyne. Šis reikalas labai apsunkina komiteto veiklą gauti dau-giau aukų ir paskubėti pa-minklo pastatymą.

Pastaruoju laiku buvo nu-skirta komisija apžiūrėti ke-lėtą miesto parką, manant su-rasti tinkamesnę vietą pamink-lui. Iš apėitų vietų, komite-to nariams geriausiai patin-ka Highland ir Forest Par-kai. Bet ar būtų proga į juos įsigauti su paminklu, tai jau kitas klausimas.

Šiuo reikalu komiteto po-sėdyje dalyvavo miesto 14-to distrikto politinės partijos va-das Dr. Joshua H. Friedman. Svečias sakė:

Lietuviai yra gausiai apsi-gyvenę šioje apylinkėje; čia jų daugygių, klubai, ir ki-tos įstaigos; iš anos pusės van-denyno jūs suvažiuote ir su-kūrėte savo gyvenimą šioje dalyje miesto. Tad, ar ver-ta keltis su paminklu į kitą miesto sekciją, kame ir pa-tiems bus keblu aplankyti sa-vo garbingus lakūnus. Pamin-kiai taikomi statyti prie žmo-nių judėjimo, prie didelio ke-lio ar tako, kad praeiviai ga-lėtų juos patėmyti. Taipgi priminė, kad šis miesto kraš-tas išvaizdoje numatomas pa-kilti, nes už keleto gatvių nuo Piličėjų Klubu jau vedamas platus kelias važiuotėi.

Užbaigoj sakė:
Norint komitetui teirautis apie minimas vietas, sutinka tarpininkauti ir pagelbėti prieiti prie miesto aukštesnių pareigūnų.

Susirinkimas išrinko komite-tą ir pavedė jam toliau rū-pintis dėl užbrėžtos paminklui patogesnės vietos. Susirinku-sieji rimtai ir gyvai diskutavo šiame reikale; kalbėjo: Sofi-ja Petkus, B. Spudienė, adv. S. Bredes, P. Kyrius, D. Pale-akas, M. Stakovas, K. Kundro-tas, V. Brazaitis, Jos. Pe-terson, Jos. Ambrozaitis, G. Danilevičienė. Pirmininkavo J. Šaltis.

Koresp. J. Š.

PARDAVIMAI

Aliejumi ir gausu kurenamas pe-čius (combination), pilkas, mažai vartotas, parduodame už prieina-ma kainą. Kreipkitės po adresu: 64-45 Perry Ave., Maspeth, N. Y. (297-298)

Fotografas

Traukiu pavelkslus familijų, ves-tuvių, kitokių grupių ir pavienių. Iš senų padarau naujus, pavelks-lus ir krajavus sudarau su ame-rikoniškais. Rei-kalui esant ir padidinu tokio dydžio, kokio pa-geldaujama. Tai-jogi atmaliauvai įvairiom spalvom.

JONAS STOKES
512 Marion St., Brooklyn
Kannas Broadway ir Stone Ave., prie Chauncey St., Broadway Line.
Tel. Glenmore 5-6191

GERI PIETŲ!

Kada norite gerų pietų, kreipkitės į

Lorimer Coffe Shop
Frank Domikaitis
Savininkas
417 Lorimer Street
Laisvės Name
Brooklyn, N. Y.

Kvepiančiai keptos ir virtos mėsos valgiai. Taipgi dar-žovių ir pienujų valgių gražus pasirinkimas.

Pirmieji Bandymai

Žemiau telpa dviejų Lietu-vių Kalbos Mokyklėse moki-nių pirmi bandymai lietuviš-kai rašyti. Vieną rašinį rašo brooklyniečiams žinomas is jo gero vaidinimo Jonuko rolę mokyklėlei statant scenon J. Geniušo komedija "Jonuko Liga." Kitas rašinys yra taip pat neblogo tame veikale pa-sirodžiusios jaunutės mokinės; tik ji savo vardo čia nepasi-rašo. Jų raštai telpa tik su kai kuriais mažais gramatikos pataisymais — žodžiai ir min-ty's yra jų pačių. Pasiskaity-kite:

"Lietuvių Kalbos Mokyklė" "Lietuvių Kalbos Mokyklė" turėjo susirinkimą 18 gruodžio. Buvo suėję Mokyklės komitetas ir mokinių tėvai. Daug dalykų nutarė, kaip pa-gerinti mokyklę ir kaip gauti daugiau mokinių. Aš nuėjau pas savo draugą ir pa-kalbinau, kad eity į lietuvišką mokyklę. Jis sutiko eiti.

"Aš patarčiau, kad ir kiti tėvai leistų savo sūnus ir duk-teris į lietuvišką mokyklę. Tikiu, jie Mokyklėle yra labai gera. Daug gali išmokyti ir naujų draugų turėti. Mūs tėveliai yra ramūs: Jie žino, kur mes esame; žino, kad ne gavėse

lakstome. Kožną šeštadienį mokyklėle susirenka nuo 2 iki 4 val. po pietų. Kaip kada turim ir užkandžių.

"Nepamirškite, mokiniai, at-eiti. Mes lauksim.

Vienas iš mokinių, **William Kulik.** Seka antras, jaunametės mokinės rašinėlis:

"For Laisve
"Lietuvių Kalbos Mokyklė" nori, kad daugiau vaikų mokyklėle būtų, todėl mes turėsime vaidinimą ir visi mo-kiniai įeis į tą vaidinimą. Ir, jeigu gali ateiti į mokyklę ir vaidinti, tai ateikit ir mes būsim linksmi. Kas šeštadie-nis mes turim mokyklėle Laisvės svetainėj ir mokyklėle prasideda antra vajanā po pietų. Mes turim skaitymą, gramatiką, ir tautiškus šokus. Katrė norit mokyti, tai atei-kit."

Prie virš perspausdinamų mokinių rašinėlių galima tik tiek komentary darėti: Garbė tiems mokiniams už mėginimą savo mmtis reikštų jų tėvų ar senolių kalboje. Tikiu, jie džiaugsis, matydami savo ra-daug gali išmokyti ir naujų šinilius spaudoje. Ir tas pa-skatinis kitus atydyti mokin-tyra ramūs: Jie žino, kur mes esame; žino, kad ne gavėse

LINKSMUMAS DIENOS PIETUOSE

Valgykite Pietus pas

HAPPY DAYS RESTAURANT & BAR
426 South 5th St., Brooklyn, N. Y.

PIETŲS 60c.

Iš 5-ųjų patrovų

VAKARIENĖ 85c

Iš 7-ųjų patrovų

VAKARIENĖ ŠEIMAI IŠ DVIEJŲ
8-ųjų Patrovų Gerai Suderinto Valgio \$1.60

Tai vieta, kurioje jūs jausitės kaip namie. Viskas patogų ir ma-lonu. Mandagus patarnavimas.

Kiekvieną šeštadienį įvyksta puota, pasivažišinimas bei parė. Pra-šome užėiti pasilinksinti. Nesigalėsite.

Salę išnuomuojuame dėl puotų, pokilių, krikštynų, parių, vestuvių. Žemos kainos už viską.

Valgiais ir gėrimais aptarnaujame žemom kainom.

Peter Kapiskas

Peter KAPISKAS

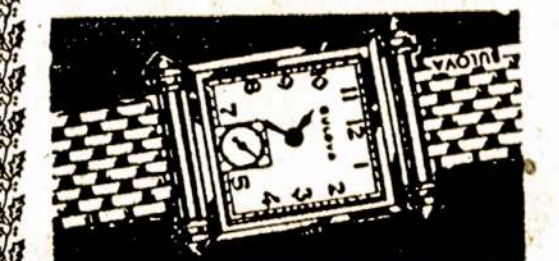
BAR & GRILL

Degtinės, Vynai ir Alus
RHEINGOLD
BEER & ALES

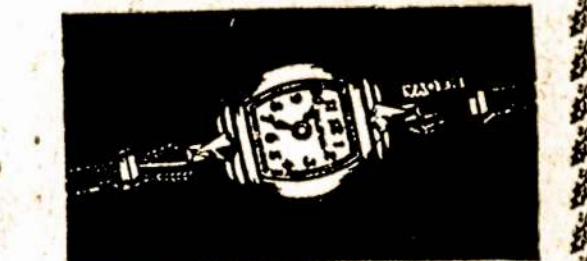
★

32 Ten Eyck St.
BROOKLYN, N. Y.

Tel. EVERgreen 4-8174

Man's BULOVA...richly styled...always accurate and depend-able. \$52.50

Lady's BULOVA...modern beauty in every trim line...17-jewels. \$33.75

Graži įvairybė kostu-mų džiulerių, Suk-nelėm setai Elgin — American Išdirbimo, Bulova, Gruen, Hamil-ton, Benrus, etc. Vė-lausių madų Moterų ir Vyrų Dalmontiniai žiedai.

Atlikite savo pasirinkimą dabar. Rankpi-nigiai jums palaikys by, kurį daktą iki Kalėdų.

Now is the time to choose the perfect gift...a Parker "51" pen and matching pencil. The demand will be great...so avoid dis-appointment...choose tomorrow!

\$17.50

DABAR LAIKAS SUPIRKIMAMS KALĖDINIŲ DOVANŲ!

ROBERT LIPTON

Jeweler

701 Grand St., arti Graham Ave., Brooklyn